

A REFORMÁTUS EGYHÁZISMERET ALAPJAI

Egyházismereti alapmodul

Budapest, 2016

TARTÓS TANKÖNYV

A KÖZÉPFOKÚ REFORMÁTUS HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

TANTÁRGY OKTATÁSHOZ

Készült a Református Pedagógiai Intézet hit- és erkölcsstan taneszközfejlesztő programja keretében, a Zs.-244/2012.11.16. 4.b. Zsinati Határozat alapján.

A tankönyv a következő korosztályok számára javasolt:

10-12. évfolyam

Modulcsoport: Egyház- és vallásismeret

Típus: Alapmodul

Javasolt előfeltétel: Kohéziós modul teljesítése

A kiadványból bármely részletnek az oktatási célon túli felhasználása csak a Kiadó és a Szerző előzetes engedélyével lehetséges.

A tankönyvben felhasznált idézetek forrása: Biblia.
Revideált új fordítás (RÚF 2014), Magyar Bibliatársulat.

Szerző: Laczay András

Alkotó szerkesztők: Nagy Márta, Dr. Jakab-Szászi Andrea

Lektor: Baráth Julianna

Illusztrátor, DTP: Falviné Hidas Viktória

© Laczay András, 2016

© Református Pedagógiai Intézet, 2016

© a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2016

A kiadvány tartalmáért a Református Pedagógiai Intézet felel.
Kiadja a Református Pedagógiai Intézet megbízásából
a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója.

TARTALOM

ELŐSZÓ	4
1. Közösségbe tartozás	5
2. A Magyarországi Református Egyház felépítése és szolgálata	10
3. Hisszük és valljuk... A reformátori tanítás négy alapelve	20
4. A gyülekezet, ahová tartoz(hat)unk.	27
5. Gyülekezeti tag vagyok (lehetek)	35
6. A református istentisztelet	40
7. Ifjúsági csoportok és ifjúsági találkozók a Magyarországi Református Egyházban	52
8. Magyar reformátusok határainkon túl	58
9. Más keresztyén felekezetek és az ökumené.	65
Összefoglalás	73
Melléklet	75

ELŐSZÓ

Református hittanórán veszel részt, református gyülekezetbe mész vasárnap istentiszteletre. Gondolkodtál már azon, hogy mit jelent reformátusnak lenni? Mitől református egy közösség? Mitől vallja magát reformátusnak egy fiatal vagy idősebb gyülekezeti tag? Mi jellemzi a református egyházat?

Ez a tankönyv ezekben a kérdésekben segít válaszokat találni. Bevezet a Magyarországi Református Egyház fő jellegzetességeibe, szolgálatába, gondolkodásmódjába.

A tankönyvben piktogramok segítik a tájékozódásodat.

Olyan elgondolkodtató feladatokat találhatsz itt, melyek segítik a témára való hangolódást.

Az adott témához tartozó tényanyagot, ismereteket tartalmazza.

A témához tartozó néhány kulcsfogalom került kiemelésre.

Érdekességekkel ismerkedhetsz meg a tanultak kapcsán.

Nézz utána a Bibliában az anyaghoz tartozó néhány fontos Igének!

A feldolgozást segítik ezek a feladatok.

KÖZÖSSÉGBE TARTOZÁS

Bevezetés

Mi a különbség közönség és közösség között? Gyűjtsétek össze mindkettő jellemző sajátosságait! Melyiknek mi az előnye és mi a hátránya? Mitől válik egy csoport közösséggé? Mely közös vonások a meghatározók?

1. Közösségek az életünkben

Isten közösségre teremtette az embert. Ez egy kétirányú kötődés. Egyrészt kapcsolatban lehet a mindenható Úrral, másrészt közösségben van a másik emberrel. **A teljes élethez az embernek meg kell élni mindkettőt: Istenhez és a másik emberhez tartozást is.**

Család

A családban tanuljuk meg, mit jelent tartozni valahova. Védelmet jelent és biztonságot a közösség tagjainak. A gyerekek itt tanulják meg az alapvető értékeket. A család gazdasági közösség is, mivel együtt könnyebben boldogulnak az emberek. Ezt a közösséget nem mi választjuk, úgyhogy nem a mi igényeink szerint történik a közösséggel való első találkozásunk, hanem egy egész életen át tartó és megoldandó feladat. A vallásos nevelésben is fontos szerepet tölt be, hiszen a szülők döntenek, hogy gyermekük a keresztség által a keresztyénség melyik felekezetéhez tartozzon.

A család földünk minden országában alapvető érték

Barátok

Ismerősünk sok lehet, „haverunk” kevesebb, igazi barátunk csak néhány. A barátságok olyan kapcsolatok, amiket mi építünk, és a családuk után a legmeghatározóbbak. A baráti kör jó és rossz irányba is vihet bennünket, erre emlékeztetnek közmondások („madarat tolláról, embert barátjáról”) és bibliai Igék is: Ne tévelyegjetek: „A jó erkölcsöt megrontja a rossz társaság!” (1Kor 15,33). A Szentírás, a barát mellett, hozzánk közelállónak nevezi a nem vér szerinti testvért is: Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik. (Péld 17,17)

Osztály és iskola

Ezt a közösséget nem mi választjuk, de számos lehetőséget kapunk általa. Egy-egy jó csoportban életre szóló barátságok szövődhetnek. Egy osztályban a közös feladatok során megtanulhatjuk az egymásnak való segítséget, az együttműködést és különféle közös célok elérését, programok együttes megszervezését.

Gyülekezet

A gyülekezet az egyház egy adott helyen élő sejtje. Ez a közösség őrzi és adja tovább Isten üzenetét. Alapítói nem emberek, hanem Isten Szentlelke. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a hitüket elég megélniük a maguk módján, otthon. A gyülekezeti együttlétek azért fontos alkalmak, mert nemcsak közvetlenül Istentől kaphatunk sokat, hanem mások példája, hite által is épülhetünk. Sokak életéből hiányzik ez a közösség.

A keresztyénség egyik legősibb jelképe, a hal szimbólum

Nemzethez, országhoz
és lakóhelyhez tartozunk

Lakóhely

A település vagy városrész, ahol élünk ugyan-csak meghatározó. Lakóhelyünk múltja, a helyi szokások és kapcsolatok gazdagítanak minket, segítik gyökereink kialakulását.

Ország

Hazánk lakosságának döntő része magyar, de közöttünk élnek nemzeti kisebbségek, be-települők is. Összeköt minket államiságunk, történelmünk, a jelenben pedig törvényeink, közös, csak együtt elvégezhető nagy felada-taink és kihívásaink.

Nemzet

A nemzet többi tagjával közös múltunk, nyelvünk, kultúránk fűz össze. Nagysága miatt természetesen nem lehetséges szoros kapcsolat minden tag között. Mégis, ma-gyarságunk meghatározó mentalitásunk, gondolkodásunk, életfelfogásunk szem-pontjából.

KÖZÖSSÉG: emberek olyan csoportja, amelynek tagjai lelkiileg összetartoznak, őket valamilyen tevékenységek, közös célok kötnék össze.

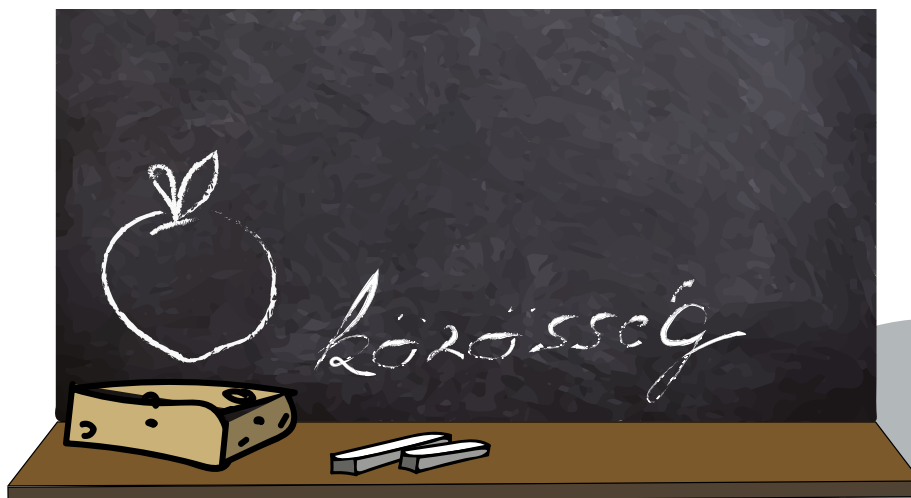
Préd 4,7–12: A Prédikátor az élet bölcsességeit igyekszik sorra venni. Gondolkodásának tárgya az egyedüllét vagy társas élet kérdése is. A kettő közül egyértelműen a közösségi lét mellett foglal állást. Ez az ember számára védelmet, érzelmi biztonságot, tettekézséget és az esetleges elbukás utáni talpra állás lehetőségét is magában rejt. A közösség Isten áldása.

GONDOLKODJUNK

1. Mindenki írjon fel kis lapokra 5 tulajdonságot önmagáról! Amiről úgy gondolja valaki, hogy neki elég sok van (pl. tudás, szívesség...), és szívesen adna belőle másoknak, tegye be középre! Miután ez megtörtént, mindenki választhat a betett tulajdonságokból olyat, amire szüksége van. Mindenki maximum annyit vehet ki, amennyit betett. Miután a cserék megtörténtek, beszéljétek meg, ki miért tette be, illetve választotta ki az adott tulajdonságokat!
2. Az osztály tagjai körben állnak. A tanár kézbe vesz egy gombolyag fonalat, és megfogja a fonal végét. A gombolyagot odadobja valakinek. Az adott diák megfogja a fonalat, és továbbítja a gombolyagot, így kialakul egy háló. Mikor mindenkihez eljutott a gombolyag, a hálót le kell bontani!
3. Egy közösség az összetartozást gyakran jelképek használatával is kifejezi. Milyen jelképei vannak a keresztyéneknek és református egyházunknak?

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ FELÉPÍTÉSE ÉS SZOLGÁLATA

Milyen jelképeket látunk egyházunk címerén?
Gyűjtsétek össze, soroljátok fel a jelképeket,
és beszélgetsetek arról, hogy mire utalhatnak!

1. A formálódás évszázadai

A Magyarországi Református Egyház mai felépítése évszázadok alatt alakult ki. Gyökerei a reformáció korába vezethetők vissza. A reformátorok fontosnak tartották, hogy ne az egyház hierarchikus rendszere jellemezze a keresztyén egyházakat, hiszen az **egyház egyedüli feje maga Jézus Krisztus**. Hitvallási iratunk, a Heidelbergi Káté röviden összefoglalja, mit vallunk az egyházról:

„Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és ígéje által az igaz hitben megegyező,

III. Frigyes Heidelbergben hívta össze a zsinatot 1562-ben, s ennek keretében fogadták el a híres kátét

örök életre kiválasztott gyülekezetet gyűjt magának, ezt oltalmazza és megtartja. Hiszem, hogy ennek a gyülekezetnek én is élő tagja vagyok, és örökké az is maradok.” (54. kérdés-felelet)

Kálvin maga is gyülekezetet vezető lelkipásztor volt

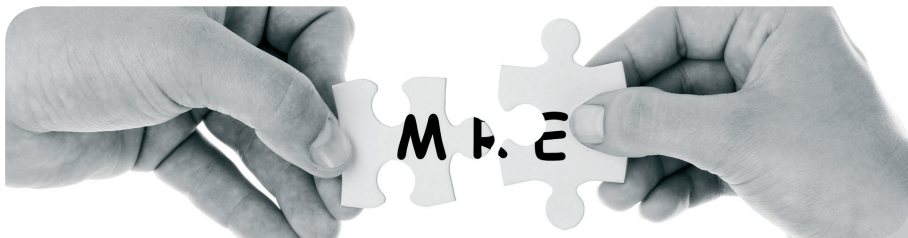
Református **egyházunk alapvető vonásait Kálvin János fogalmazta meg.** Amikor az egyház ismeretőjegyeiről beszél, meghatározza, hogy milyen feladatokat kell ellátni egy gyülekezetnek. Ezek: **az Ige igaz hirdetése, a sákramentumok helyes kiszolgáltatása, az egyházfegyelem gyakorlása és a szeretetszolgálat (diakónia).** Ugyancsak Kálvin nevezi meg azokat a tisztségeket, amelyekre szükség van egy gyülekezetben, ezek: a lelkész, tanító, presbiter és diakónus.

Magyarországon az egyházközségek nagyobb szervezeti egységekké,

egyházmegyékké és egyházkerületekké szerveződtek.

Jelentős volt a XVII. század elejétől a puritán mozgalom hatása. Ennek eredményeként előbb a Dunántúlon, majd lassan az egész országban elterjedtek a presbitériumok.

A XVII. századi véres, majd XVIII. századi csendes ellenreformáció miatt sokáig nem volt lehetőség arra, hogy református egyházukban egységes rendet alakítsanak ki. Az 1730-as évektől az egyházukat szolgáló világiak egyre több beleszólást igényeltek a gyülekezetek életébe, és a paritás (egy adott szervezeti egység élén egy lelkészi és egy világi vezető áll) elvét kívánták érvényesíteni minden szervezeti szinten. **Ezt az elvet az 1791-ben megtartott budai zsinat mondta ki.**

Az 1881-ben megtartott debreceni zsinat létrehozta az egységes egyházalkotmányt (az egyház alaptörvényét), illetve a Zsinatot, amely az egész magyar református egyház életét meghatározza.

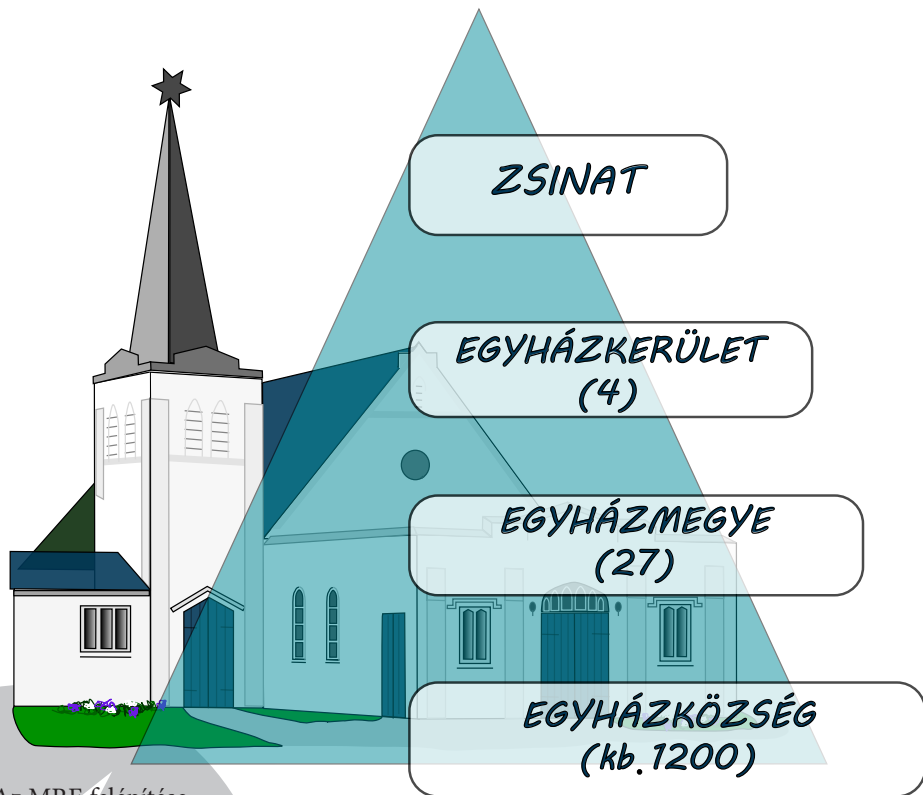

2009. május 22-én Debrecenben a világ magyar református egyházai létrehozták az egységes Magyar Református Egyházat.

A Magyar Református Egyház Alkotmányában olvashatunk a szervezet tartalmi és formai kereteiről. A Kárpát-medencei református egyházak közös képviseleti testülete: a Generális Konvent, melynek feladata a közös alkotmány és közös törvények előkészítése, a közös ügyek koordinálása, az egység munkálása. Alkotó tagjai: minden Kárpát-medencei református egyházmegye tisztségben lévő esperese és gondnoka, valamint az egyházkerületek tisztségben lévő püspöke és főgondnoka. Az MRE alkotmányát a következő QR-kód segítségével olvashatjátok el.

2. Sejtekből test: A Magyarországi Református Egyház felépítése

Az egyházi vezetésben megjelenik még az ún. **paritás** elve, azaz a vezetés különböző szintjein egymás mellett helyezkedik el a lelkész és a világi vezető. Ez részletesebben az alábbiakban található meg.

2.1. Egyházközség

Egyházunk gyülekezetekben, egyházközségekben éli az életét. Egy adott egyházközséghez azok a reformátusok tartoznak, akik az adott településen vagy területen élnek. **A gyülekezet vezető testülete a presbitérium, amelyet a presbiterek és a lelkipásztor alkotnak. A presbitérium és az egyházközség elnöke a lelkész és a gondnok. A presbitériumot és a gondnokot a gyülekezet tagjai választják.**

Az őrési Szomorócon áll hazánk egyik leg-egyedibb református haranglábja. 1877-ben építették

2.2. Egyházmegye

Több egyházközség alkotja az egyházmegyét. Ma egyházunkban 27 egyházmegye van. Közülük van olyan, amelyiknek területe szinte teljesen megegyezik a közigazgatási megyével (pl. bács-kiskunsági), van, ahol egy egyházmegye több megyét is felölel (pl. az Őrségi Egyházmegyéhez Vas és Zala területe tartozik), de az is előfordul, hogy egy közigazgatási megye területén több egyházmegye is található (pl. Szabolcs-Szatmár-Bereg területén találjuk a Szabolcs-Beregi, Szatmári és Nyírségi, Budapest-Észak, Budapest-Dél egyházmegyéket.). **Az egyházmegye esetén is érvényesül, hogy lelkészi vezetője az esperes, világi vezetője az egyházmegyei gondnok.**

2.3. Egyházkerület

Az egyházmegyék négy egyházkerületbe tagozódnak, melyek a következők:

- I. Tiszáninneni Református Egyházkerület
- II. Tiszántúli Református Egyházkerület
- III. Dunamelléki Református Egyházkerület
- IV. Dunántúli Református Egyházkerület

Az egyházkerület vezetői a püspök és az egyházkerületi főgondnok.

A tisztségviselőket mind az egyházkerület, mind az egyházmegye esetében a gyülekezetek választják.

2.4. A Zsinat

A Zsinat egyházunk törvényhozó és legfőbb intézkedő testülete. Összesen 100 tagja van, akiket a gyülekezet tagjai választanak. Dönt többek között a hivatalos bibliafordítás, hitvallások, istentiszteleti rend és énekeskönyv ügyében. Elfogadja egyházunk költségvetését, és meghatározza a lelkészképzés kereteit. Tagjai a püspökök és helyetteseik, egyházkerületi főgondnokok és helyetteseik, valamint az egyházkerületek által választott képviselők. **Vezetője a lelkészi és a világi elnök**, akiket a 4 püspök és 4 egyházkerületi gondnok közül választanak. Itt már a zsinati tagok választanak.

Egyházunk mindennapi életébe sok feladat tartozik, néhányat tartalmaz a fenti táblasor

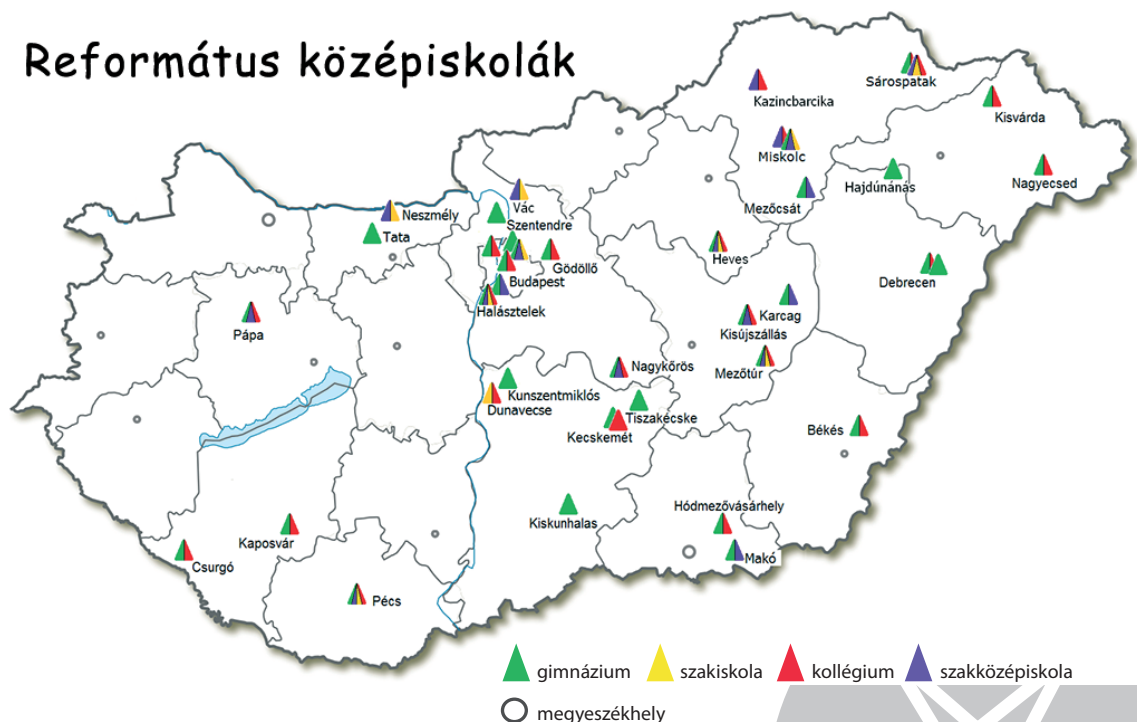
3. Szolgálat a templom falain kívül

Az MRE küldetése Krisztus missziói parancsának betöltése. Ezt a parancsot mennybemenetelekor adta tanítványainak (Mt 28,18–20). Minden tevékenységünk azt a célt szolgálja, hogy Krisztushoz vezessük a körülöttünk élőket. Ezt a célt nemcsak gyülekezeti, hitéleti szolgálattal, hanem társadalmi szolgálattal is igyekszik betölteni egyházunk. Ennek területei a következők:

3.1. Oktatás

Egyházunk az 1948-as államosításig iskolák százait tartotta fenn. 1990 után lehetőség nyílt ezek egy részének újraindítására, illetve új intézmények is születtek. Mára az oktatás minden területén találkozunk egyházunk által fenntartott intézményekkel. Óvodák, általános iskolák, gimnáziumok, szakközépiskolák, diákotthonok, gyógypedagógiai intézmények és felsőoktatási intézmények működnek. 2016 januárjában közel 170 református oktatási intézményt tart fenn a református egyház, melyek közül jó néhány többcélú. Ez azt jelenti, hogy ezekben nemcsak egy iskola típus működik, hanem akár óvodától egészen gimnáziumig tanulhatnak a diákok. A református iskolák egy részében nemcsak általános ismereteket kapnak a tanulók, hanem akár szakmát is tanulhatnak. Mindenhol van lehetőség az iskolai rendbe építetten hittanoktatásra is.

Református középiskolák

A református oktatási intézmények mellett jelen van a **hitre nevelés lehetősége az állami iskolákban** is. A diákok órarendjében 2013. szeptember 1. óta szerepel az erkölcstan tantárgy, ehelyett választhatják a felekezeti hit- és erkölcstant. 2016. januári adatok alapján az egyházi és állami iskolákba Magyarországon több mint 160.000 diák jár református hittanórákra. Ezt a szolgálatot kb. 10.000 lelkipásztor, hittanoktató és vallástanár végzi.

Okostelefonod segítségével
a Református Pedagógiai Intézet
honlapján tájékozódhatsz

A **Református Pedagógiai Intézet** az oktatási intézményekben folyó pedagógiai munkát támogatja. Képzésekkel, szakmai anyagokkal, taneszközfejlesztéssel, szaktanácsadással segítik az iskola vezetését, és a tantárgyak oktatóit. Az intézet részletes tevékenysége a www.refpedi.hu oldalon tekinthető meg. A református egyház nemcsak az alap- és középszintű, hanem a **felsőfokú oktatásban** is jelen van. Az országban négy intézményben, de öt városban van lehetősége a hallgatóknak az ún. hitéleti (lelkész, vallástanár, hittanoktató)

képzéstől kezdve, a pedagógus képzésen keresztül, akár a jogi pályáig vagy éppen a doktori fokozat megszerzéséig tanulmányokat folytatni.

KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM

3.2. Diakónia – egészségügyi és szociális tevékenység

A szociális területen nagy szükség van az odafigyelő szolgálatra. Egyházunk ennek jegyében számos intézményt tart fenn. Megtalálható ezek között az idősek otthona, fogyatékosok otthona, házi segítségnyújtó szolgálat, lakóotthon, hajléktalanokat ellátó szolgálat, anya- és csecsemőotthon, családok átmeneti otthona. A **Református Szeretetszolgálat** és a **Református Missziói Központ** hazánkban és a világ számos táján nyújt segítséget állandó nehézségek között élőknek és rendkívüli szükséghelyzetekben.

Egyházunk a fenntartója a Budapesten működő **Bethesda Gyermekkorháznak**.

3.3. Az egyház a világhálón

A református egyház hivatalos honlapja a www.reformatus.hu oldalon érhető el. Az egyház életével kapcsolatos aktuális információk itt megtalálhatók, illetve más hivatalos oldalakra is van továbblépési lehetőség.

A legújabb fordítású Szentírás is elérhető online a www.abibliamindenkie.hu honlapon.

4. Missziók

A társadalmi misszió segítésére a református egyház létrehozta a Református Missziói Központot. A **Református Missziói Központ fogja össze azokat a társadalmi missziókat, amelyeken keresztül társadalmunk egy-egy, valamilyen okból egyedi csoportját igyekszünk elérni.**

Így működtetünk börtönmissziót, kórházmissziót, cigánymissziót, hajléktalan missziót, iszákosmentő missziót, menekültmissziót, siketmissziót, tábori lelkésséget, vakmissziót, lepramissziót, telefonos lelkigondozást, család- és házassággondozó szolgálatot, kallódó ifúságot mentő missziót (szenvedélybetegek közötti szolgálat).

Missziói szerepet tölt be egyházunk sajtószolgálat. A református egyház hivatalos kiadója a Kálvin Kiadó.

Egyházunk szolgálataiból
néhány kép és a Kálvin Kiadó logója

Puritán: Angliából induló egyházi mozgalom, amely bibliai alapokra kívánta helyezni az egyház életét, liturgiáját. A hangsúlyt a kegyes élet megélésére helyezte. Hazánkban a XVII. század első felében jelenik meg, nagy hatása van a presbitériumok elterjedésére.

Presbitérium: az egyházközség vezető testülete, lelki és anyagi életének irányítója.

Egyházalkotmány: az egyház szervezeti és kormányzati rendje, amelynek célja az egyházi szolgálat rendjének biztosítása.

Zsinat: a Magyarországi Református Egyház törvényhozó és legfőbb intézkedő testülete.

Zsinat-presbiteri elv: az egyház vezetését minden szervezeti szinten választott testületek végzik, a vezetésben a lelkészek mellett nem lelkészi jellegű személyek is részt vesznek.

Paritás: a szó eredeti jelentése az egyenlőség, egyenértékűség, azonosság. Az MRE-n belül elsősorban azt jelenti, hogy a gyülekezetek, egyházmegyék, egyházkerületek és a Zsinat élén egy világi és egy lelkészi vezető áll, akik együtt felelősek a szolgálati területekért.

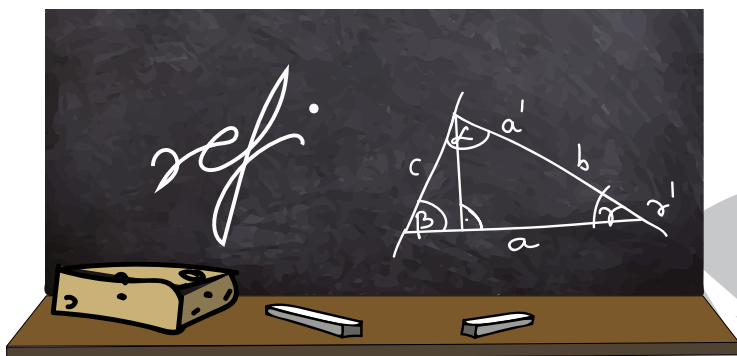

1Kor 12,12–31: Az egyház Krisztus teste. Ő a fej, vagyis vezet és összetartja az egészet. Az egyház egésze azonban sok különféle tagból áll. Minden embernek és minden közösségnek megvan a maga szerepe. Mindenkihez illik valami, és senkinek nem a másikat kell elvégeznie. Ha megismerjük egymás szolgálatát, megtanuljuk megbecsülni egymást. A feladatok között van olyan, ami látványosabb, vagy éppen nehezebb, de mindegyik egyaránt szükséges. Így, egy testként építhetjük egymást, és szolgálhatunk a világ felé.

GONDOLKODJUNK!

1. Képzeltetek el egy rendkívüli helyzetet (pl. földrengés, árvíz), amelyben hirtelen sokan szorulnak segítségre! Szervezzétek meg a segítségnyújtást! Kikkel, milyen szervezetekkel lehet együttműködni? Miben más az, ha egy egyházi szervezet nyújt segítséget?
2. Nézz utána, hogy hazánk egyes megyéiben hány százalék a reformátusok aránya! Milyen okok vezettek ahhoz, hogy egyes területeken több, máshol kevesebb református él?
3. Melyik egyházmegyéhez és egyházkerülethez tartozik gyülekezeted? Nevezd meg ezek vezetőit!
4. Készíts házi dolgozatot egyházunk egyik társadalmi missziójáról!
5. Nézz utána, hogy hány évre választják egyházunkban a tisztségviselőket (presbiter, gondnok, esperes, püspök)! Mikor lesz a következő tisztújítás a gyülekezetben és az országos egyházban?
6. Nézd meg a leckében található QR-kódokhoz tartozó oldalakat! Válassz ki egy témát, gyűjts információt róla, majd mutasd be az általad választott szolgáltatást röviden a csoportban!

HISSZÜK ÉS VALLJUK... A REFORMÁTORI TANÍTÁS NÉGY ALAPELVE

1. Írjátok le, mi az, ami eszetekbe jut a következő szavakról:
ÉRTÉK, ELV, ALAP, CÉL, ÜDVÖSSÉG!
2. Beszélgetsetek a következő kérdésekről!
 - Mit tekint életcéljának a legtöbb ember?
 - Mi a keresztyén élet célja?
 - Milyen alapvető értékekre építik fel az emberek az életüket?

A Reformátori alapelvek

Az 1517-ben elindult reformáció komoly változásokat hozott az egyházban. Ez leginkább a Bibliához való visszatérést és szorosabb ragaszkodást jelentette. Mai szemmel olvasva úgy tűnhet, túlságosan is részletekbe menő viták folytak a reformáció és a régi egyház hívei között, valójában azonban szükség volt a hit alapvető tanításainak pontos megfogalmazására. **A reformátori gondolkodás középpontjában az ember üdvössége állt, vagyis az, hogyan nyerhető el az örök élet.** Ennek eredményeként fogalmazódtak meg a következők:

- Solus Christus – egyedül Krisztus
- Sola Gratia – egyedül a kegyelem
- Sola Fide – egyedül a hit
- Sola Scriptura – egyedül az Írás

Ezeket nevezzük reformátori alapelveknek.

A Kálvin által alapított genfi akadémia
(Reformátorok háza)

1. Solus Christus (= egyedül Krisztus)

Amikor a reformátorok megfogalmazták az alapelveket, nem olyan környezetben éltek, ahol más vallásokkal is találkoztak.

Számukra a kérdés inkább az volt, hogy Jézus Krisztus mellett vannak-e még mások is, akikben lehet bízni, és akik üdvösséget adnak. Korunkban inkább más vallásokkal szemben vehetjük komolyan ezt az alapelvet, hiszen sokan gondolkodnak úgy, hogy „minden vallás ugyanazt mondja”.

A solus Christus alapelv következményei:

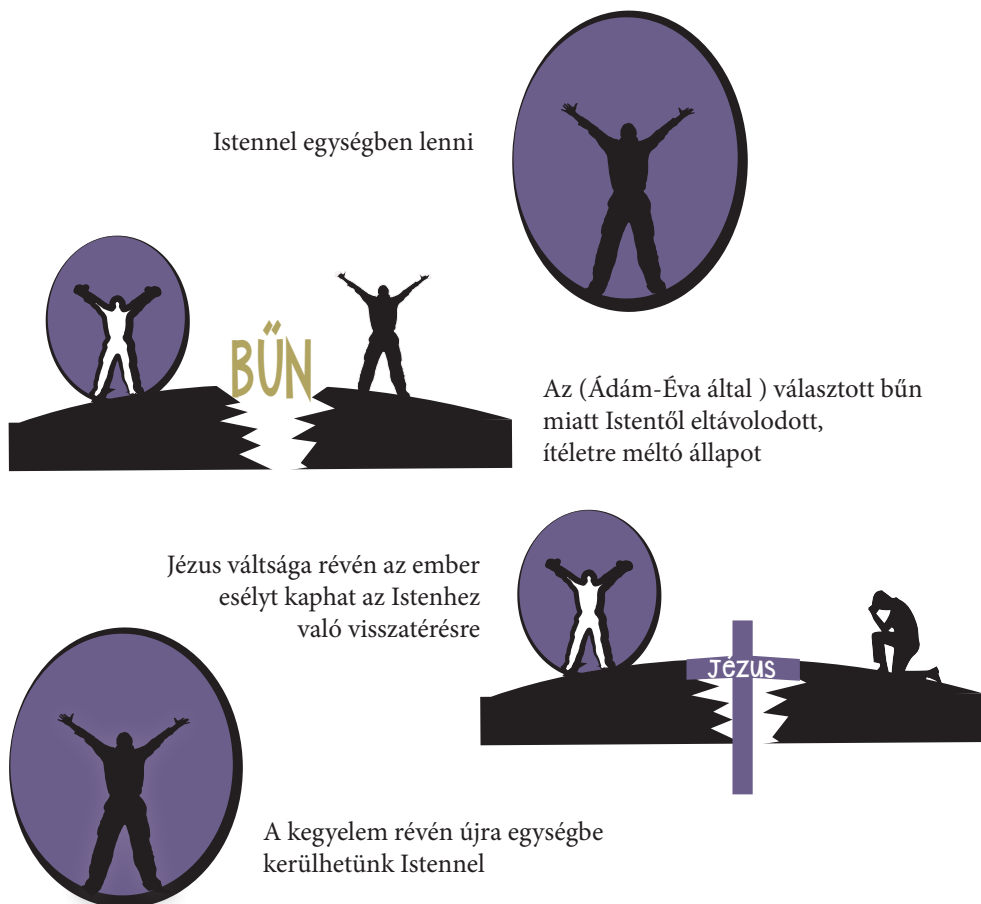
1.1. Krisztus az egyedüli Úr

A „Krisztus Úr!” mondat az első keresztyének egyik hitvallása volt. Kifejeződött benne, hogy Istennek tartják Őt, aki uralkodik minden felett. A keresztyének nem voltak hajlandók arra, hogy istenként tiszteljenek embereket (pl. a római császárt), vagy mások isteneit. Legfőbb, sőt egyetlen úrként tekintettek Krisztusra. Ez természetesen nem jelentette, hogy a keresztyének elutasították volna a világi hatalmat és lázadtak ellene, csak éppen nem tekintették azt isteninek. **A keresztyén ember tehát elismeri a világban lévő látható és láthatatlan hatalmak létét, de vallja, hogy Krisztus hatalma minden felett áll.**

1.2. Krisztus az egyedüli közbenjáró

Bármikor előfordulhat a mindennapi életben, hogy szüksége van az embernek a másik segítségére. Általában azért, mert nem értünk az adott dologhoz, vagy azért, mert a hivatalos ügyeinket csak felnőttek intézhetik. Valami hasonló a helyzet Isten és ember között is. Ő szent, vagyis tökéletes, büntelen, igazságos. Ezzel szemben az ember esendő, élete töredékes és vétkezik. Annyira nagy a különbség közte és köztünk, hogy közvetítőre, közbenjáróra van szükségünk. Valaki olyanra, aki hidat épít, és elérhetővé teszi Istent. Míg a középkori egyház Krisztus mellett ilyen közbenjárónak tekintette a szenteket, addig a protestáns felfogás ezt elutasította. Szerintünk a szentek lehetnek jó példák számunkra, de lényegüket tekintve ugyanolyan esendőek, mint mi. **Jézus Krisztust tekintjük az egyedülinek, aki megváltó kereszthalálával áthidalja az Isten és ember közötti szakadékot, és folyamatos imádságban mindig könyörög (közbenjár) értünk.**

1.3. Krisztus az egyház egyedüli feje

Hisszük, hogy az egyháznak a földön nincs szüksége egy egyetemes emberi vezetőre, mert az egyház Ura maga Jézus Krisztus. Ő hozza létre az egyházat, Ő vezeti és védelmezi azt.

2. Sola Gratia (= egyedül a kegyelem)

Kegyelemre annak az embernek van szüksége, akit valamilyen ügyben jogosan elítélnék. A vétkeink Isten előtti adósságok, amikről az ő ítélőszéke előtt kell számot adnunk. Két dolgot tehetnénk: megpróbálhatjuk jóvátenni vétkeinket, vagy kegyelmet kérünk. A legtöbb ember az első megoldást választja. Isten előtt azonban nem tudjuk semmivel kiegyenlíteni adósságunkat.

Nem szerezhethetünk előtte érdemeket, hogy elnyerjük az üdvösséget. Isten kegyelme azt jelenti, hogy ő adja nekünk az üdvösséget Krisztus által.

3. Sola Fide (= egyedül a hit)

3.1. Melyik hit az igazi?

A hit – általános értelemben – része mindenki életének. Az ember hisz a másiknak, hisz önmagában, úgy tervezi céljait, hogy hiszi, el tudja érni azokat. A vallásos értelemben vett hit ennél többet jelent. Annak a megtapasztalása, átélése, hogy minden igaz úgy, ahogyan azt Isten mondja. Isten iránti feltétlen bizalmat jelent. A hit része, hogy elfogadjuk azt, hogy a láthatón túl van egy láthatatlan világ. Ezt is Isten irányítja.

A hívő embereknek is nagy kérdése, hogy „Melyik hit az igazi?”. Keresztényként úgy gondoljuk, hogy bár sok vallás van, a vallások nem ugyanarról az Istenről beszélnek. Ráadásul Isten lényegét a vallások által megalkotott istenképek mozaikjából nem lehet összerakni. Számunkra nyilvánvaló, hogy **Urunk kijelenti magát. Legteljesebben Jézus Krisztusban.** Az igaz hit pedig az ember elfogadó, egyetértő válasza arra, amit Isten önmagáról elmondott. A Szentírás arról beszél, hogy ez az igaz hit az emberi élet alapja. Istennek és akaratának az ismeretét, valamint az Isten iránti bizalmat is magában foglalja.

3.2. Hit és cselekedetek

A hit Isten ajándéka, és feltétlenül szükséges az üdvösséghez. Ugyanakkor a hit cselekedetek nélkül „halott”, nem igazi. A hitből, Istenhez tartozásból Istennek tetsző tetteknek kell eredniük. A reformátorok rámutattak arra, hogy a jóság nem elegendő az üdvösséghez. Ma is sokan úgy gondolkoznak, hogy a jó tettekért jár nekik az örök és boldog élet. **A református felfogás szerint az örök életet nem lehet elérni azzal, ha az ember jót cselekszik. Az igaz hithez azonban hozzá kapcsolódik az Istennek való engedelmesség, a szeretet parancsolatának megtartása.** Természetesen fontosak a tettek is, de ezek nem üdvösségszerző jótettek, hanem az Isten iránti hálának az eredményei.

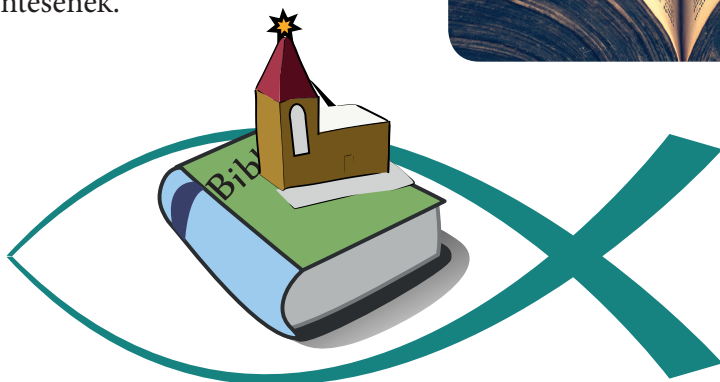

4. Sola Scriptura (= egyedül az Írás)

Isten megismerteti magát az emberrel, ezt nevezzük **kijelentésnek**. Két fajtája van: az általános és a különös kijelentés. Az általános kijelentés (természet, történelem, lelkiismeret) által minden emberhez szól. Az ember azonban a bűn miatt ezt nem érti meg, így szükség van a különös kijelentésre, ami Isten Igéje. **Isten Igéjének három formája van. A testet öltött Ige**

Jézus Krisztus, az írott Ige a Szentírás és a hirdetett Ige a prédikáció. Hisszük, hogy a Szentírást Isten Lelke ihlette, és tartalmaz mindent, ami számunkra az üdvösséghez szükséges. A reformáció korában azért tartották fontosnak kimondani ezt, mert a különböző egyházi legendákat, zsinati határozatokat, illetve az egyház hivatalos Szentírás-magyarázatát is a Bibliával egy szintre emeltek. A mi korunkban inkább az ököz kihívást, hogy a sok vallás szent könyvei közül miért a Bibliát tartjuk egyedül Isten kijelentésének.

A Sola Scriptura-elv röviden a következőket jelenti számunkra:

- Semmilyen emberi tanítást, még az egyház tanítását sem tekintjük egyenrangúnak a Szentírással.
- Nem fogadjuk el azt a felfogást, ami szerint nincs szükség a Bibliára ahhoz, hogy Isten üzenetét értsük. Akik így gondolkodnak, azt mondják, hogy elegendő valamiféle belső személyes megvilágosodás. **A Szentírásra azért van szükségünk, mert az Krisztusról tesz bizonyosságot.**
- **Hitünk tartalmát és tetteink irányát nem határozhatja meg egyetlen más vallás szent könyve sem, csak a Szentírás.**

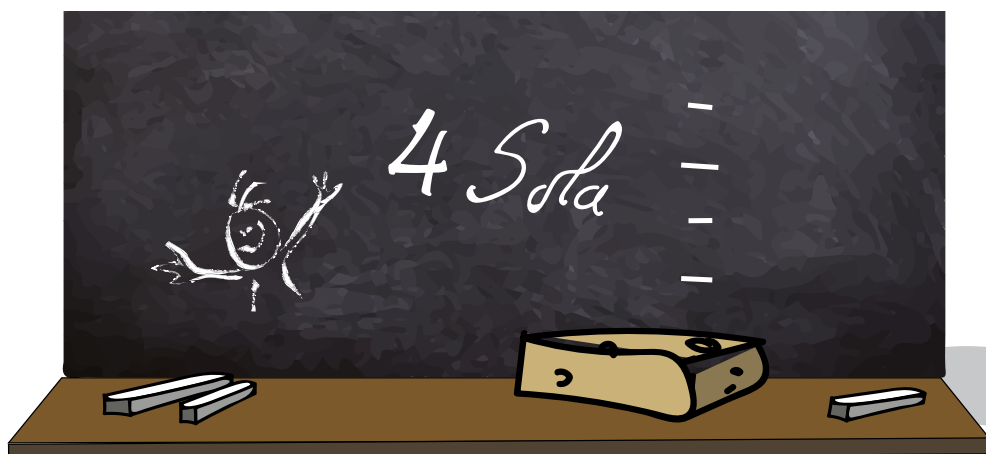
Jn 14,6: Jézus Krisztus egyértelműen fogalmaz, hogy csak általa van út az Atyához, és csak általa üdvözülhet az ember.

Róm 1,16–18: A római levél üzenete számos alkalommal volt az egyház megújulásának kiindulópontja. Pál apostol saját szolgálatáról mondott hitvallásában arra emlékeztet, hogy Krisztus evangéliuma által nyerjük el üdvösségünket. Ez az üzenet a Szentírás és igehirdetés által érkezik meg hozzánk. A Lélek ez által hitet ébreszt. A Krisztusba vetett hit pedig éltet minket ebben a világban, és üdvösséget ad.

GONDOLKODJUNK!

1. Folytassatok vitát arról, hogy a hit vagy a cselekedet a fontosabb! A két csoport külön készüljön fel, gyűjtsön érveket! Próbáljátok meggyőzni egymást, majd közösen foglaljátok össze a vita eredményét!
2. Keressetek olyan idézetek a Szentírásból, amelyek Isten Igéjéről szólnak! Miért van szükségünk az Igére? Milyen haszna van számunkra?
3. Gyűjtsd össze, milyen magyar nyelvű bibliafordítások születtek a reformáció óta! Melyek egyházunk mai hivatalos fordításai?

A GYÜLEKEZET, AHOVÁ TARTOZ(HAT)UNK

Az osztály tagjainak át kell kelni a tengeren. Ehhez fel kell építeni egy hajót, és ki kell alakítani a személyzetet. Milyen részekre és milyen emberekre van szükség? Szedjétek össze ezeket, és állóképben formáljátok meg ezt a hajót!

Az egyház, a gyülekezet hasonlít egy hajóhoz. Az előttünk élők elkezdték építeni, és mi is hozzáteszünk, hogy célba érjen. Ehhez szükséges megismernünk, hol tart most az „építkezés”.

1. Mit hoztak létre az elődeink?

Gyülekezeteink jelentős része több évszázados múltra tekint vissza. A reformáció korában Magyarország lakosságának kb. 90 %-a volt protestáns, amely döntő részben református lett. Az ellenreformáció hatására a protestánsok számaránya csökkent. Ezek a folyamatok tetten érhetők gyülekezeteink életében is. Egyházközségeink közül a legrégebbiek a reformáció korában jöttek létre, majd sok gyülekezetünk alakult a II. József király által kiadott Türelmi rendeletet követően (1780-as évektől). A XIX. század végétől sok nagyvárosi gyülekezet alakult. Az 1990-es rendszerváltást követően szabaddá vált egyházunk élete, ezt követően a nagyvárosok környékén lévő gyülekezetek száma nőtt leginkább.

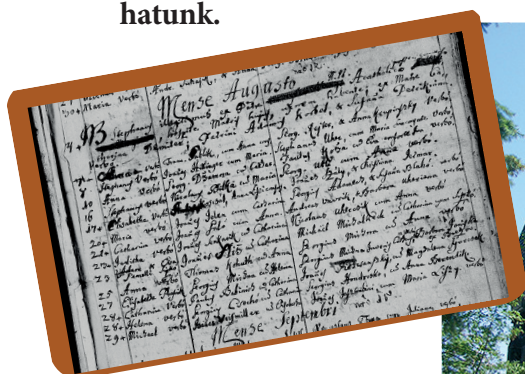

II. József arcképe

Gyülekezeteink múltjában kutatva sok érdekes történet rajzolódhat ki előttünk. Ebben a következők segítenek eligazodni:

- **templomunk** építésének és felújításának időszakai;
- anyakönyveinkből sokat megtudhatunk a gyülekezetben élő családokról, a közösség növekedéséről vagy hanyatlásáról, de még történelmi tragédiákról is;
- **az egyházközségünk által fenntartott iskolák, intézmények** életéből ugyancsak sok érdekességet megtudhatunk;
- **gyülekezetünk közeli múltjáról** idősebb gyülekezeti tagoktól tájékozódhatunk.

A képen látható karcsai (Bodrogköz) református templom múltját kutatva az Árpád-korig is eljuthatnánk

2. Kik építik a gyülekezetünket?

Egyházközségeinkben sok elvégzendő feladat van, amit választott tisztségviselők, alkalmazottak és önkéntesek látnak el. Mindezek célja a misszió!

A református egyház tagjai azok, akik keresztség szerint reformátusok, vagy magukat reformátusnak vallják. Teljes jogú egyháztagok, akik nagykorúak, konfirmáltak, rendszeresen istentiszteletre járnak, és úrvacsoráznak, adakoznak, egyházfenntartói járulékot fizetnek. **A teljes jogú egyháztagok választói joggal rendelkeznek, és választhatók presbiternek, gondnoknak egyházmegyei, egyházkerületi és zsinati világi tisztségviselőnek.**

Megnevezés:

Végzett feladat:

Presbiter

A gyülekezet választott tisztségviselője. Hat évre választják az egyháztagok közül. A lelkésszel és a gondnokkal együtt alkotják a presbitériumot, amely az egyházközség vezető testülete.

Gondnok

A lelkész legközelebbi munkatársa. Hat évre választják. A lelkésszel együtt felelős a gyülekezet lelki életéért, szellemi és anyagi értékeiért.

Lelkész

A gyülekezet lelki életének vezetője, az egyházközség irányítója a gondnokkal együtt. A gyülekezet tagjai választják, missziói egyházközségekbe a püspök nevezi ki

A legfontosabb feladatai: igehirdetés, hittanórák tartása, lelkigondozás, betegek, nehéz helyzetben élők látogatása.

Kiszolgáltatja a sákramentumokat, és végzi a temetési, esketési szolgálatokat.

Kántor

A gyülekezet zenei szolgálatáért felelős. Hangszerrel vezeti a templomi éneklést, szolgál a temetéseken, lehetőség szerint gyülekezeti énekkart vezet.

Hittanoktató

Megfelelő végzettséggel rendelkező gyülekezeti tag, aki az **óvodákban és általános iskolákban hittanórákat tart.**

Diakónus

A szeretetszolgálatban fáradoznak, a rászorulókat segítik. Önkéntes szolgálók részt vehetnek a diakónia és gyermek-istentiszteleti szolgálatban is.

Ifjúsági vezető

A gyülekezetben lévő fiatalok számára ifjúsági alkalmakat vezet és tart.

Harangozó

A harangozással kapcsolatos feladatokat látja el.

Gyülekezeti munkatárs

Olyan gyülekezeti tag/ok/, aki/k/ egy-egy területen kapcsolódik/nak be a gyülekezeti szolgálatba. **Isten mindenkinek adott olyan képességet, tulajdonságot, amivel a többiek javát szolgálhatja.**

Így néhányan szeretetvendégséget készítenek elő, beteget látogatnak, segítenek például egy alkalom előtt a meghívók készítésében, kihordásában, templom kitakarításában, vagy akár a templomkert rendezésében.

A gyülekezetek jelentős részében a munkatársi közösség a lelkészből, gondnokból, és presbiterekből áll. A nagyobb gyülekezetekben további munkatársakat (hittanoktató, diakónus) is alkalmazhatnak. A kántort, hittanoktatót, diakónust, ifjúsági vezetőt, harangozót és egyéb gyülekezeti munkatársat a presbitérium bízta meg a feladatok végzésével.

3. Nem csak vasárnap él a gyülekezet!

Minden gyülekezetben számos lehetőség van arra, hogy a tagok találkozzanak Istennel és egymással. Ezeket foglalja össze a következő táblázat:

Istentisztelet

A hetedik nap megszentelése, a gyülekezet lelki életének legfontosabb alkalma.

Istentisztelet

A résztvevők kötetlenebb formában lehetnek együtt. A lelkész bibliamagyarázatát követően a jelenlévők közösen beszélnek meg a hallottakat. Bibliaórák sokféleképpen szerveződhetnek, pl. területi alapon (egy nagyobb gyülekezet egy részében ún. házi csoportként), vagy életkor szerint. **Az ifjúsági órák a fiatalok számára tartott bibliaórák.**

Gyermekek közti alkalmak

A lelkész vagy hittanoktató az iskolában vagy gyülekezeti teremben tart hittanórát, bibliai foglalkozást a gyerekeknek. Sok helyen vasárnap gyermek-istentiszteletet tartanak. A hittanórák sorába illeszkedik a konfirmáció előkészítő is.

Látogatások

A lelkipásztor feladata, hogy kapcsolatot tartson a gyülekezet tagjaival, ezért bizonyos időközönként igyekszik meglátogatni mindenkit. Nagy segítséget jelenthetnek ebben a szolgálatban a presbiterek, akik felhívhatják a figyelmet egy-egy olyan családra, gyülekezeti tagra, akinek valami miatt különösen fontos lenne a lelkésszel történő találkozás.

Szeretetszolgálat

A szeretetszolgálat (diakónia), mások segítése is fontos gyülekezeti feladat. Sokféle lehetőség rejlik ebben, itt kapcsolódhatnak be legtöbben a gyülekezeti szolgálatba. Diákként az érettségéhez szükséges kötelező önkéntes szolgálat is elvégezhető a gyülekezetben. Ilyenek az ünnepeken, táborokban, gyülekezeti rendezvényeken, kiránduláson való feladatok.

Egy egyházközség sokrétű szolgálatát az évente elkészített, presbitérium által elfogadott missziói munkaterv tartalmazza.

 Sákramentum (szentség): olyan szent cselekmény, amit azért rendelt Krisztus, hogy általa látható módon is kiábrázolja üzenetét, és a velük való élés által erősítse hitünket. Két sákramentumunk: a keresztség és az úrvacsora.

ApCsel 2,42–47: Ez a bibliai szakasz bepillantást ad a jeruzsálemi ősgyülekezet életébe. A gyülekezet tagjai megélték az Úrral való kapcsolatot az imádság, az úrvacsorai közösség és az apostolok tanításának hallgatása által. Az egymás közti közösséget is ápolták, és segítették a rászorulókat. Isten csodákkal, jelekkel erősítette őket, a közösség pedig dinamikusan növekedett.

GONDOLKODJUNK

1. Az ApCsel 2,42–47 alapján írjatok egy jellemzést saját egyházközségeitekről! Mi az, ami ma is ugyanúgy megfigyelhető a gyülekezet életében, mint az első időkben?
2. „Ilyen gyülekezetet szeretnék” címmel rendeztetek ötletbörzét az osztályban vagy néhány fős csoportban! Készítsetek erről írásos anyagot vagy plakátot! Mi lenne a legfontosabb lépés? Mit tehettek ezért ti?
3. Végezz kutatómunkát, és írd házi dolgozatot, amiben bemutatsz gyülekezeted múltját vagy egy jelentős eseményét!
4. Készíts projektmunkát, amelyben bemutatsz gyülekezeted épületeit!

A hidasi református templom új épülete (2008)

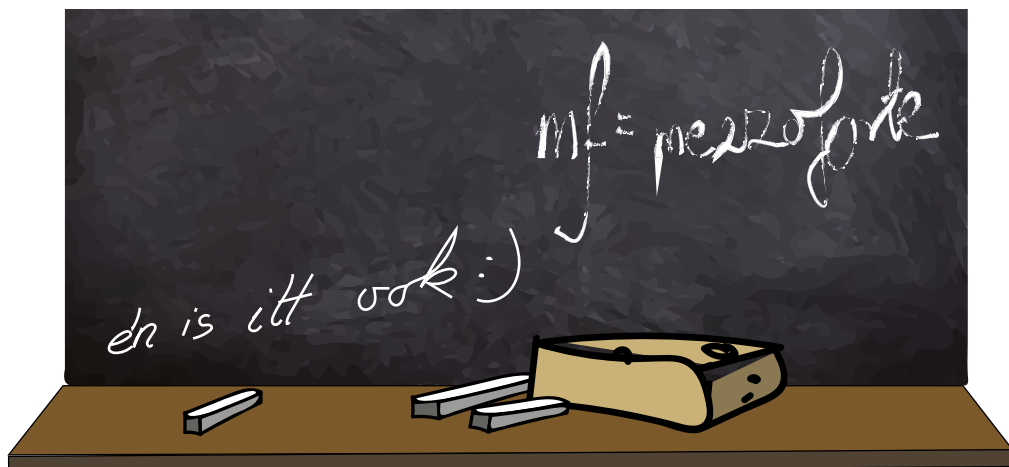
A templom udvarában álló harangláb

5. Készíts interjút egy idősebb, gyülekezethez kötődő családtaggal vagy más gyülekezeti taggal! A beszélgetés térjen ki arra, hogy milyennek látta ő középiskolás korában az egyházat! Mi volt jó akkor, amit ma is meg lehetne valósítani, illetve miben kellene változtatni?
6. Hány presbiter szolgál a gyülekezetekben? Készítsd el a presbiterek névsorát! Volt-e vagy van-e a családban presbiter?

7. Ha nincs a gyülekezetnek honlapja, tervezz egyet! Gondold végig, hogy milyen információknak kellene szerepelnie rajta, és mi mindent kereshetnének az érdeklődők! Ha többen vagytok az osztályból ugyanabból a gyülekezetből, akkor közösen is dolgozhattok!

GYÜLEKEZETI TAG VAGYOK (LEHETEK)

Fogalmazd meg egy barátod számára, hogy miért jó gyülekezethez tartozni!

A keresztyénség korai időszakában az emberek önként meghozott döntéssel, megtérésüket és megkeresztelésüket követően lettek az egyház tagjai.

Ez hamarosan megváltozott, hiszen a keresztyén szülők gyermekei már szüleikkel együtt jártak gyülekezetbe. Természetesen csak megtért embereként lettek valójában annak tagjai. Ma általában a szülők döntenek el, hogy milyen felekezet közösségében kereszteltetik meg gyermeküket. Ugyanakkor egyre többen vannak, akik úgy gondolkodnak, hogy majd ha gyerekük felnő, önként választ magának vallási közösséget.

Kelyhet tartó asszony öskeresztyén szeretetvendégségen – korabeli falfestmény (Szent Péter Katakomba – Róma)

1. A keresztséggel kezdődött

Mindannyian több közösségnek vagyunk a tagjai. Vannak ezek között olyanok, amelyeket nem mi választunk, ilyen például a család, amiben élünk, vagy az osztály, amibe járunk. Vannak közösségek, amelyeket mi választunk, ilyen

lehet a baráti kör. A gyülekezetünk mindkét kategóriába besorolható. Nem mi választjuk, mert amikor megkeresztelték minket, szüleink döntöttek arról, hogy hova tartozunk. Ugyanakkor a mi választásunk is, hiszen mi döntjük el, hogy részt veszünk-e a gyülekezetünk életében. Gyülekezetünkön keresztül a Magyarországi Református Egyház tagjai vagyunk.

2. Hogyan lesz valaki gyülekezeti tag?

Minden közösséget, egyesületet összeköt a közös érdeklődés és cél. Azért, hogy be tudjunk illeszkedni, meg kell ismerni az írott és íratlan szabályokat. És mi a helyzet a gyülekezettel?

A gyülekezet tagjait a következők kötik össze:

- ☐ református gyülekezetben részesültek a keresztségben,
- ☐ vallják, hogy Krisztushoz tartoznak,
- ☐ igyekeznek Isten törvénye szerint élni életüket,
- ☐ részt vesznek a közösség életében: látogatják az öcszejeveteleket, és szívesen vállalnak szolgálatot a többi tag vagy a kívülállók felé,
- ☐ az egyház tagjainak célja, hogy egymást erősítve éljük meg hitüket, egymás örömeire és Isten dicsőségére.

3. Fontos állomás: a konfirmáció

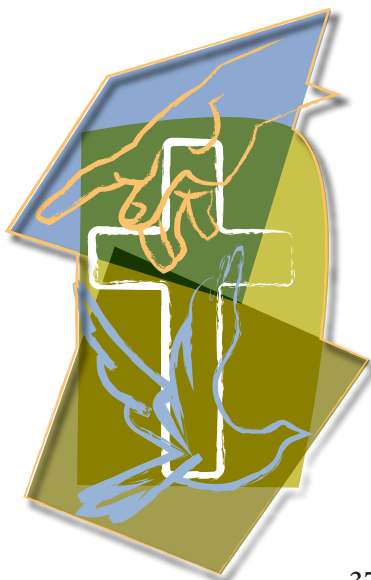
A konfirmáció latin eredetű szó, jelentése megerősítés. **Istenhez és egyházhoz tartozásunkat fejezhetjük ki a konfirmáció alkalmával.** Mint a gyülekezet életébe történő belépés fontos állomása a XVIII. században kezdett elterjedni. Fontos szemponttá vált, hogy a gyermekként megkereszteltek megismerjék Krisztust és az egyházuk tanításait, és elköteleződjenek Isten követésére.

Gyermekekük keresztelőjekor a szülők fogadalmat tesznek, hogy gyermeküket elvezetik a konfirmációig. **A konfirmáció ünnepélyes alkalom, amikor a konfirmandusok átvállalják a keresztelésükkor szüleik által tett fogadalmat.** Ezen az istentiszteleten a konfirmálók:

- megvallják hitüket az Apostoli hitvallás elmondásával,
- fogadalomtételükkel elköteleződnek Krisztus követésére,
- felhatalmazást nyernek az úrvacsorával való élésre.

A konfirmáció általában 13-14 éves korban kerül sor. Gyülekezeteinkben van felnőtt konfirmáció is azok számára, akik felnőttként fogadják a szívükbe Jézus Krisztust, szeretnének megkeresztelkedni, konfirmálni, vagy más vallásról szeretnének áttérni és reformátussá lenni.

Konfirmációs emléklapok

4. Teljes jogú egyháztagság

A konfirmált, felnőtt egyháztagok kérhetik felvételüket az adott egyházközség tagjainak sorába. Az egyházfenntartói járulék befizetésével évente támogatják gyülekezetüket. Ennek mértéke gyülekezetenként eltérő, a presbitérium határozza meg. A teljes jogú egyháztagok presbiterré választhatók, és szavaznak az egyházközségi közgyűlésen a lelkész, gondnok és presbiterek megválasztásakor. A teljes jogú egyháztagság azonban nem adminisztratív dolgokban fejeződik ki, hanem Krisztus követésében és neki való szolgálatban.

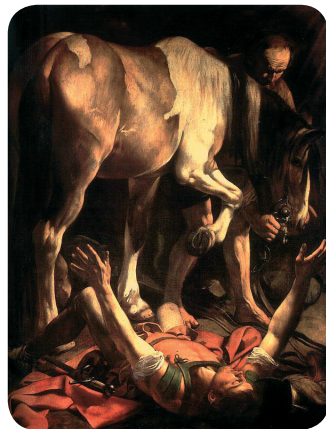

1Pt 2,1–5: A keresztyén ember felelős azért, hogy hitében növekedjen. Tökéletesednie kell napról napra. Isten lelki tejjel, Igéjével táplálja gyermekeit, hogy hitükben növekedhessenek, és életük egyre inkább Istenre mutathasson. Minden hívő ember fontos építőkö az Úr kezében: az egyház, a gyülekezet egészét belőlünk építi. Akkor tudunk épülni és építeni, ha Krisztushoz kapcsolódik az életünk.

GONDOLKODJUNK!

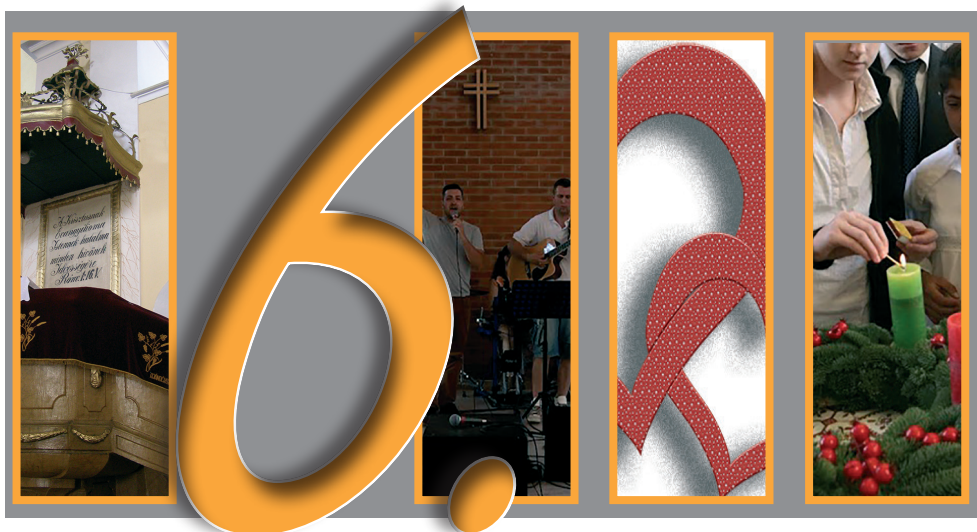

1. Keress utána a Bibliában, hogy miként lett az egyház tagja Saul (ApCsel 9,1–30), az etióp főember (ApCsel 8,26–40) és Timóteus (ApCsel 16,1–3; 1Tim 1,18–19)! Mi a közös bennük?
2. Csoportban készítsetek montázst, ppt-t vagy kisfilmet „Miért jó gyülekezethez tartozni?” címmel!
3. Keressetek olyan híres személyeket a magyar történelemből, tudományos és kulturális életből, akik gyülekezeti tagok, tisztségviselők voltak! Röviden mutassátok be, hogyan fejezték ki az egyházhoz való tartozásukat!
4. Keresd meg a keresztelési és konfirmációi emléklapodat! Hol kereszteltek? Milyen áldó Igét kaptál a konfirmációdon? Foglald össze néhány mondatban, hogy mit jelent számodra!
5. Mi történik a perselypénzzel és más adományokkal? Milyen kiadásai és további bevételei vannak a gyülekezetnek? Beszéljess erről gyülekezeted lelkészével vagy gondnokával!

Caravaggio: Szent Pál megtérése a damaszkuszi úton (1601)

A REFORMÁTUS ISTENTISZTELET

Kis csoportokban tervezetek meg egy családi, egyházi vagy állami ünnepet! Mi a közös bennük? Mi az ünneplés célja? Beszélgetsetek róla! Milyen egy jó istentisztelet? Gyűjtsétek össze ötleteiteket!

1. A református istentisztelet

A református istentiszteletet az egyszerűség jellemzi. **Három fő összetevője van: Ige, imádság, ének.** Legfontosabb része az igehirdetés (prédikáció), ami hitünk szerint Isten szava az emberhez. **Az istentisztelet menetét, rendjét liturgiának nevezzük.**

Az egyház korai időszakában az istentiszteleteknek még nem volt meghatározott rendje. Miután egyre többen csatlakoztak a keresztyénséghez, szükségessé vált meghatározni az istentisztelet menetét. Ez az évszázadok alatt sokat változott, a XVI. században számos olyan elem került bele, amit a reformátorok nem tartottak helyesnek a Szentírás fényében. Luther Márton óvatosabb volt, Kálvin János pedig nagyobb

É
N
IGE
M K
Á
D
S
**REFORMÁTUS
LITURGIA**

változásokat vezetett be a liturgiában. Református istentiszteletünk rendje a kálvini alapokra épül. Az évszázadok alatt történtek benne változások, illetve egyházkerületenként is voltak különbségek, mára egységessé vált az istentiszteleti rend. **A ma hivatalos liturgiát 1985-ben fogadta el egyházunk Zsinata.**

Kutas László Kecskeméten
felállított Kálvin-mellszobra

Kálvin Noyonban, ebben, a ma
múzeumként működő házban
látta meg a napvilágot (1509)

A vasárnapi istentisztelet rendje (liturgiája)

2. Megpihenni a hétköznapiak után...

Isten a negyedik parancsolatban a hetedik nap megszentelésére emlékeztet (2Móz 20,8–11). A jól végzett munka után ünneplésre hív. **Ez nem csak a feladatok abbahagyását jelenti, hanem ekkor több időt lehet szánni az Istennel való találkozásra.** A hétköznapiakban megtartott egyéni csendességek után vasárnap a gyülekezet közösségében hallgathatjuk együtt Isten Igéjét. A zsidó szokásokkal ellentétben már **az első keresztyének a vasárnapot ünnepelték, hiszen Krisztus ezen a napon támadt fel a halálból.** Minden vasárnapi istentiszteleten a feltámadott Krisztussal lehetünk közösségben.

3. Legfontosabb ünnepeink

Advent	A karácsony előtti négy hétben készülünk Jézus születésének ünnepére. Az ünnep neve a latin advenio (eljönni) szóból származik.
Karácsony (december 25.)	Jézus Krisztus születésére emlékezünk. Az ünnep neve a latin inkarnáció (testté léétel) szóból ered.
Böjt	Húsvét előtt 6 héten (40 napon) át készülünk az ünnepre. Fogadalmat tehetünk, lemondhatunk fontos dolgokról, hogy több időt szánjunk Istenre.
Virágvasárnap	1 héttel húsvét előtt, Jézus bevonulása Jeruzsálembe.
Nagycsütörtök	A húsvét előtti csütörtökön az utolsó vacsorára, Jézus elfogására emlékezünk.
Nagypéntek	Húsvét előtti péntek, Jézus keresztre feszítése.
Húsvét	Jézus feltámadásának ünnepe. Mozdó ünnep, ami mindig a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnapra esik.
Áldozócsütörtök	Jézus mennybemenetelének ünnepe, húsvét után negyven nappal.

4. Isten üzenete az élet nagy fordulópontjainál

4.1. Keresztelés

A református egyházban két **sákramentum** van. Az egyik a keresztelés, a másik az úrvacsora. Mindkettő szereztetése Jézus Krisztushoz kapcsolódik, van látható jelük, illetve kapcsolódik hozzájuk az üdvösség ígérete. Míg az úrvacsorával a családok közül ritkábban, a keresztelőkkel még a gyülekezeti közösségben ritkábban járó emberek nagy része találkozik. Ahogyan a család életében fordulópont a gyermek születése, és így az lehet a keresztelője is.

Eredete magához Jézushoz kapcsolódik. A feltámadt Krisztus a missziói parancsban utasította tanítványait a keresztség gyakorlására. A keresztségben egyszerre fejeződik ki az, hogy Isten szereti az embert és ezért közösségbe akarja hívni: gyermeket és felnőttet egyaránt. Ugyanakkor **az üdvösség ígérete kapcsolódik hozzá. Jelen van benne Jézus Krisztusnak az emberért hozott váltsága.** Ahogyan a víz lemosa a látható szennyet az ember testéről, úgy mossa le Jézus vére, áldozata a bűnt. A keresztség tehát több mint egy pusztá hagyomány. Jelképes cselekedet, mely az élő Isten előtt történik. Látható jele a víz, mellyel azt fejezi ki a keresztség során, hogy a gyermek befogadásra kerül az Isten szövetségébe. **A keresztség az ember oldaláról elköteleződést fejez ki.** Mivel a református egyházban kisgyermeket, csecsemőket is gyakran keresztelnek, ezért itt az Istennel való közösségre elköteleződést nem a gyermek maga, hanem a szülő és a keresztszülő vállalja ezt egy fogadalomban. Kinyilvánítják, hogy gyermeküket a református egyház közösségében szeretnék hitben nevelni. A gyülekezet arra tesz ígéretet, hogy megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermeket hitben nevelhessék.

A református egyházban gyermek- és felnőttkeresztség egyaránt létezik. Felnőtt korban azonban a keresztelés az Istenhez való tartozás elköteleződésének a kinyilvánításával, a konfirmációval együtt történik. Itt már nincs szükség éppen ezért keresztszülőkre sem.

A keresztség ökumenikus sákramentum. Ha valakit bármely keresztyén felekezetben megkereszteltek, akkor nem kell újra keresztelkednie abban az esetben sem, ha felekezetet vált.

A keresztelési szertartás röviden az alábbiakban olvasható:

- Közös éneklés után a lelkipásztor fohászt mond;
- A keresztség szereztetési igéje, Mt 28,18–20;
- Rövid tanítás a keresztség értelméről;
- Apostoli Hitvallás;
- Nyilatkozat és fogadalom;
- Imádság a keresztelendőért és családjáért;
- A keresztség kiszolgáltatása;
- A gyermek megáldása.

Keresztelési nyilatkozat és fogadalom

„Szolgálattevő: Kedves Szülők, Keresztszülők, Kedves Család! Hitetek megvallása után, Isten és a gyülekezet előtt jelentsétek ki szándékotokat és tegyetek fogadalmat, hogy gyermekeiteket a református egyház közösségében, hitben nevelitek.

Akarjátok-e, hogy gyermeketek az Atya-, a Fiú-, és a Szentlélek Isten szövetségébe, a keresztyén Anyaszentegyházba, a szent keresztség által befogadtassék?

Felelet: Akarjuk!

Szolgálattevő: Isten áldja meg szent elhatározásotokat!

Ígéritek-e, hogy gyermeketeket úgy nevelitek és neveltetitek, hogy az Atya-, a Fiú-, és a Szentlélek Istenbe vetett hitéről felnőve ő maga önként tegyen vallást a gyülekezet előtt?

Felelet: Ígérjük és fogadjuk!

Szolgálattevő: Isten adjon testi, lelki erőt fogadalmatok teljesítéséhez!

Szolgálattevő: Most pedig a gyülekezet tagjait kérdezem. Ígéritek-e, hogy ezt a gyermeket szeretetben és imádságban hordozzátok, és a szülőknek minden segítséget megadtok, hogy őt hitben neveljék?

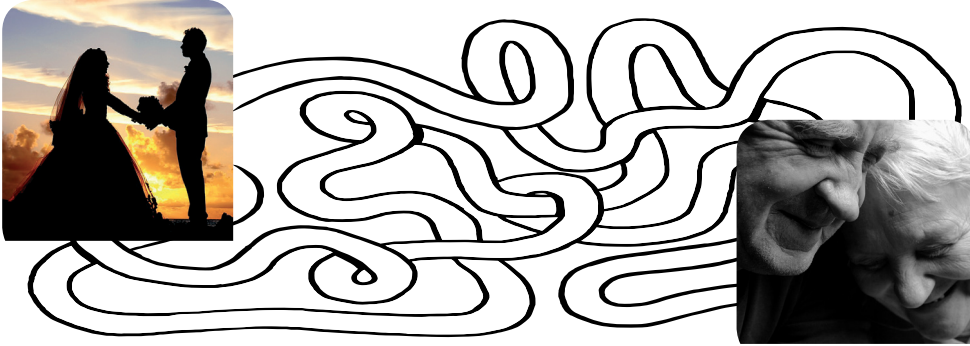
Felelet: Ígérjük!

Szolgálattevő: Isten Szentlelke adjon erőt ígéletünk teljesítéséhez!”
(Forrás: Istentiszteleti Rendtartás, Példatár, Kálvin Kiadó, Budapest, 2005).

4.2. Esküvő

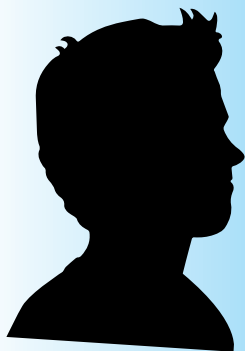
Isten férfit és nővé teremtette az embert és megáldotta a kapcsolatukat. Ez a **házasság alapja**. Éppen ezért a református templomi esküvőt a házasságkötés megáldásának is nevezzük. Bár a **házasság a református egyházban nem sákramentum**, de fontos alkalom, melyen a szertartás során **Isten áldását kérjük a pár további közös életére**. Az esküvői istentiszteletet az ún. jegyesoktatás előzi meg. Ennek részeként a lelkipásztor tudatosan segíti a jegyespárt abban, hogy felkészüljenek közös életútjukra, és Isten segítségével éljék meg a jó és rossz időszakait is.

Magyarországon a házasságkötés polgári hatóság előtt történik. A templomi szertartás során a **lelkipásztor Isten Igéjét, üzenetét hirdeti a számukra, és megáldja a megkötött házasságot**. Az istentiszteleten fogadalom is történik. Az igehirdetést követően előbb a vőlegény, majd a menyasszony tesz fogadalmat.

„Mondjad először te, keresztyén férfitestvérem:

Én XY esküszöm az élő Istenre, aki Atya,
Fiú, Szentlélek, teljes
Szentháromság, egy, örök Isten,
hogy XY-t, akinek most Isten színe előtt
kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt,
Isten törvénye szerint,
feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem,
vele szentül élek, vele tűnök,
vele szenvedek, és őt sem egészségében,
sem betegségében, sem boldog,

sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem
hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője leszek.
Isten engem úgy segítsen! Ámen.

Mondjad te is, keresztyén nőtestvérem!

Én XY esküszöm az élő Istenre, aki Atya,

Fiú, Szentlélek, teljes

Szentháromság, egy, örök Isten,

hogy XY-t, akinek most Isten színe előtt

kezét fogom, szeretem.

Szeretetből megyek hozzá, Isten törvénye szerint,

feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem,

vele szentül élek, vele tűnök,

vele szenvedek, és őt sem egészségében

sem betegségében, sem boldog,

sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem

hagyom, hanem teljes életemben hűséges segítőtársa leszek.

Isten engem úgy segítsen! Ámen.”

4.3. Temetés

Életünk egyik legnagyobb mélysége a gyász, amit szerettünk elvesztése kelt bennünk. Isten Lelke a Vigasztaló, a gyász idején különösen rászorulunk segítségére. **A temetési istentisztelet azoknak szól, akiket veszteség ért, és nem nekrológ (halotti beszéd, az elhunyt életének méltatása). A lelkész a ravatalnál Krisztus megváltó halálát, és a halál feletti győzelmét hirdeti.**

Ezzel vigasztalja, bátorítja mindazokat, akik elhunyt szerettüket gyászolják. A gyülekezet imádságban hívja a vigasztaló és reményt adó Szentlelket.

A temetési istentisztelet folyamatosan történik, de két részre tagolódik:

- a) **A ravatalozói istentiszteleti rend** röviden az alábbiakban olvasható:
- A lelkipásztor fohással köszönti a gyászoló testvéreket.
 - 90. zsoltár 1-2. versének közös éneklése.
 - Imádságban hívja Istent, hogy legyen az alkalom során is a gyászolókkal.
 - Igeolvasás a Szentírás egy választott része alapján. A lelkipásztor ezt a gyászolókkal való egyeztetés után, az elhunyt életének ismeretében választja ki a felkészülés során.
 - Igehirdetés: igemagyarázat, **vigasztalás** a kiválasztott Ige alapján.
 - Imádság a gyászolókért, hálaadás mindazokért a pozitívumokért, amit ők eltávozott szerettük élete során megtapasztalhattak együtt.
 - Úri imádság (Miatyánk).
 - Közös éneklés.
 - A lelkipásztor megáldja a gyülekezetet.
 - Ahol lehetőség van rá, ott általában a ravatalozótól a sírig a koporsót/urnát énekszóval kíséri a gyülekezet. A megérkezés után kezdődik a síri rend a következő módon. Nagyvárosokban, ahol sok temetés van egymás után, ez gyakran csendes utolsó útra való kísérést jelent.
- b) **Istentiszteleti rend a sírnál:**
- A lelkipásztor fohászt mond.
 - Felolvas egy kiválasztott bibliai szakaszt, mely a feltámadásról és a keresztyén reménységről szól.

- A gyülekezet közösen elmondja az apostoli hitvallást.
- A lelkipásztor áldást kér a gyülekezetre.
- A koporsó/urna elhantolása, vagy urnafalba helyezése alatt a gyülekezet közösen énekel.
- A lelkipásztor ezután meghívja a temetésen részt vevőket a következő vasárnapi istentiszteletre, a gyülekezet közösségébe.

A református sírokat régebben faragott fejfákkal (kopjafa) jelölték

Bár a rendnek hivatalosan nem része, de a gyülekezetek nagy részében szokás a ravatalozóban egy búcsúztató felolvasása. Ebben a család által összeírt emberek szerepelnek, akik gyászolják az eltávozottat és búcsút vesznek tőle. A búcsúztató alkalmával a református alkalmakon mindig az őrök nevében történik a búcsúvétel.

Mt 28,18–20: a keresztség szereztetési Igéje (más néven miszsiói parancs). A világ felett teljes hatalommal bíró Krisztus szólítja meg a tanítványokat. Küldetést bíz rájuk. Keresztelniük kell, de ez nem csak egy jelképes cselekedet. Tanítaniuk kell Krisztusról és parancsolatait. Ezért a keresztség soha nem érhet véget magával a keresztelővel! Jézus azt ígéri, soha nem fogja elhagyni az embert.

1Móz 2,18: Isten az embert társas lénynek teremtette, adott mellé segítőtársat.

Préd 4,7–12: A társtalanság nehézségeinek összefoglalása.

Zsolt 90: a temetések alkalmával az egyik leggyakrabban olvasott igeszakasz, amely Isten örökkévalóságát az ember múlandóságával állítja szembe.

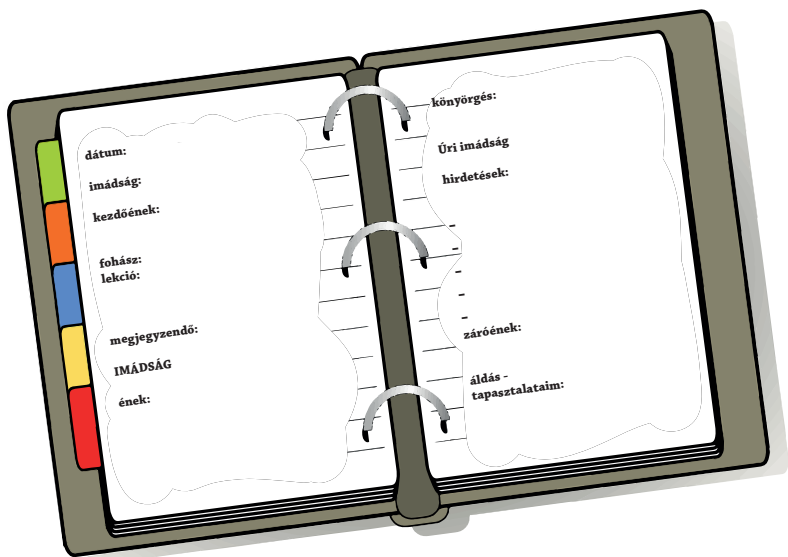

GONDOLKODJUNK!

1. A felsorolt nagyobb ünnepek mellett vannak más, évről évre ismétlődő alkalmak. Milyen ünnepei vannak gyülekezetednek? Milyen hagyományok kapcsolódnak hozzájuk?
2. Sok keresztlő család a keresztelés alkalmával van utoljára a templomban. Beszélgetsetek erről, és készítsétek tervet arra, hogyan lehetne őket közelebb hozni a gyülekezethez! Gyűjtsétek érveket a gyermekkeresztség mellett és ellen! Rendeztetek vitát a témában!
3. Fiúk és lányok külön csoportokban írjanak olyan fogadalmat, amit egy templomi esküvőn szívesen elmondának! Mik voltak a közös pontok és a különbségek? Hasonlítsátok össze ezeket a hivatalos fogadalomtétel szövegével!
4. A házassági eskü szövege kapcsán beszélgetsetek arról:
 - miért fontos, hogy hitvallás is legyen az esküben?
 - mit lehet legkönnyebben/legnehezebben megtartani? Miért?
5. Egyházunk hivatalos liturgiáját figyelembe véve terveztetek meg egy olyan istentiszteletet, ami szerintetek különösen is a fiatalokat szólítja meg! Gondolkodjatok a következő kérdéseken:
 - Milyen elemekkel bővülne a liturgia?
 - Milyen szolgálatokat vállalhattok?
 - Milyen énekeket énekelnétek?
 - Az így megtervezett istentiszteletet tartásátok meg a gyülekezetben!
6. Gyűjtsétek olyan családi és más közösségi ünnepeket, amelyek fontos szerepet kaphat Isten Igéje! Keress Igéket az egy alkalmakhoz!

7. 1 hónapon keresztül vezess naplót a vasárnapi istentiszteleten! Tüntesd fel a lekción és textust, a prédikáció fontosabb üzeneteit! Milyen különbségek vannak az egyes alkalmak között? Beszéljess a lelkésszel, hogy mi alapján választja ki a prédikációk témáját, alapigéjét!
8. Milyen istentiszteletet lehet megtartani a templom falain kívül? Milyen szokások vannak a gyülekezetekben? Kérd ki egy lelkész véleményét erről!
9. A keresztelei, esküvői és temetési rendet olvasva beszéljessetek ezekről az alkalmakról!
10. Készíts/keress illusztrációt a keresztelei kérdésekhöz és az esküvői fogadalomhoz! Hogyan foglalnád össze ezek lényegét?

IFJÚSÁGI CSOPORTOK ÉS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓK A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZBAN

Kis csoportokban beszélgetsek a következő félbehagyott mondatokról!

- Fiatal vagyok, így látnak a szüleim:
- Fiatal vagyok, ezt gondolják rólam a tanárok:
- Fiatal vagyok, ilyennek látnak és gondolnak a templomba járó emberek:
- Fiatal vagyok, ilyennek látom a gyülekezetbe járó embereket:

1. Mi is az ifjúsági óra?

A gyülekezetekben a gyerekek vagy a szüleikkel együtt mennek a templomba, vagy gyermek-istentiszteletre járnak. De hova lehet menni azoknak, akik már „kinőtték” a gyerekórákat, de még nem találják a helyüket a felnőtt közösségben, az istentiszteleten, a bibliaórán? **Az ifjúsági órák (ifik) célja, hogy lehetőséget teremtsenek a fiataloknak az egymással való találkozásra és az Isten előtti elcsendesedésre.**

A legtöbb gyülekezetben a már konfirmált fiatalokból alakulnak ifjúsági csoportok, vagy a konfirmáltak egy már működő közösséghez csatlakozhatnak. Előfordul az is, hogy már a konfirmációi előkészítő során

olyan összejöveleteket tart a lelkész, hogy az inkább egy ifi órához hasonlít. Tehát nemcsak az járhat ifire, aki már konfirmált, vagy épp most készül fogadalmat tenni, hanem az is, aki kíváncsi, milyen is egy ilyen alkalom!

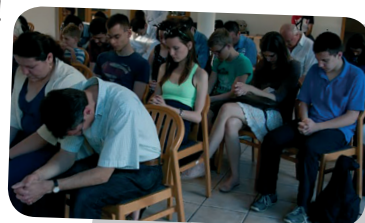
2. Mi történik egy ifjúsági órán?

Egy ifjúsági óra sokkal kötetlenebb, mint egy istentisztelet, de vannak olyan elemei, amik csaknem mindig előfordulnak, vagy éppen a saját közösségben kialakíthatók.

- Gyülekezés: kötetlen beszélgetéssel lehet készülni az együttlétre.
- Éneklés: ifi órákon általában fiatalok részére írt énekek hangzanak el. A „Csillagpont” ifjúsági találkozókra mindig új énekes füzet készül.
- Imádság: mondhatja a csoport vezetője vagy a csoport bármelyik tagja. Az együttlét végén ima-közösség is tartható.
- Tanítás, megbeszélés: minden összejövetelre készül egy témával a csoport vezetője vagy egy vállalkozó tagja. Ez lehet egy bibliai szakasz magyarázata, vagy egy olyan téma, amely a csoportot érdekli. Az ifiórákon különösen jó, hogy nem csak egyvalaki szól, hanem közösen lehet megbeszélni az adott bibliai üzenetet, vagy témát.

- Szinte felsorolni sem lehet, mennyi minden történhet egy ifjúsági közösségben, hiszen nem csupán hetente egyszer lehet találkozni. Szervezhet a csoport társasjátékos napot, kirándulást, vagy sportnapot. Részt vehet az ifjúsági csoport közös alkalmakon a gyülekezet egészével, vagy valamilyen önkéntes munkát is vállalhatnak az ifisek. A tagokon sok múlik, hogy milyen lesz a közösség!

3. Ifjúsági találkozók – Csillagpont

Érdemes ellátogatni a <http://csillag.reformatus.hu/> honlapra; ahol nemcsak magáról a rendezvényről, de számos fiatalokat érintő témáról is írnak

Nagyobbgyülekezetekben több ifjúsági csoport is működhet egyszerre. Ezek általában életkor alapján szerveződnek. Kisebb egyházközsegekben pedig könnyen lehet, hogy nincs ifjúsági közösség. Ezért egyházunk zsinata,

az egyházkerületek és több egyházmegye is szervez ifjúsági találkozókat. Ezek közül a „Csillagpont” mozgatja meg a legtöbb embert.

2003-tól kezdődően minden második évben kerül megrendezésre a „Csillagpont” református ifjúsági találkozó, ahova minden magyar református gyülekezetből várják a fiatalokat. A találkozónak mindig más egyházkerület ad otthont. A szervező munkával önkéntesekből álló komoly stáb foglalkozik már a találkozó előtti évtől kezdődően.

A „Csillagpont” találkozón résztvevőként és önkéntesként is számítanak a fiatalokra. A találkozó célja a közösség megélése Istennel és egymással, és e közösség által a hitben való együttes növekedés.

4. Ifjúsági szervezetek

Számos olyan szervezet működik a református egyházhoz kapcsolódva, amelyik fiatalok különböző csoportjait igyekszik elérni és közösséggé formálni.

4.1. REFISZ – Református Fiatalok Szövetsége

1989-ben alakult azzal a céllal, hogy összegyűjtse a konfirmált fiatalokat, és együtt építsék Isten országát. Ifjúsági istentiszteleteket, országos konferenciákat, nyári táborokat szerveznek.
<http://www.refisz.hu/>

Okostelefonod segítségével
nézd meg a REFISZ honlapját

Okostelefonod segítségével
nézd meg az SDG honlapját

4.2. SDG – Soli Deo Gloria Református Diákmozgalom

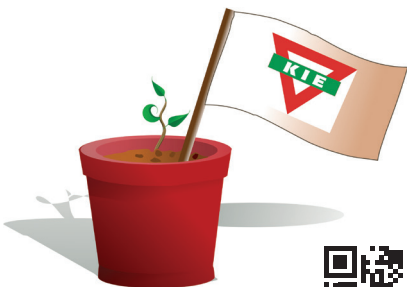
Református szervezet, mely a középiskolás korú fiatalok számára szervez országos konferenciákat, nyári táborokat, helyi, iskolai programokat.
<http://sdg.org.hu/>

4.3. MEKDSZ – Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség

Az egyetemeken és főiskolákon gyűjti össze a különböző felekezetű keresztyén diákokat. Elsősorban a felsőoktatásban tanulók közötti misszió a célja.
<http://www.mekdsz.hu/index.php/hu/>

Okostelefonod segítségével
nézd meg a MEKDSZ honlapját

Okostelefonod segítségével
nézd meg a KIE honlapját

4.4. KIE – Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége

Ökumenikus ifjúsági szervezet, célja, hogy fiatalok által fiatalokhoz juttassák el az evangéliumot. E cél elérése érdekében evangélizációkat, kulturális és sportprogramokat is szerveznek.
<http://www.kie.hu/portal/>

4.5. Egyetemi gyülekezetek

Nagyobb egyetemi városainkban egyetemi lelkésziségek működnek azért, hogy az adott városban a felsőoktatásban tanuló református fiatalok számára gyülekezeti közösséget biztosítsanak.

<http://egyetemigyulekezet.hu/>

<http://www.brefgy.hu/>

<http://www.uniref-szeged.hu/>

<http://www.feszek.tirek.hu/cikk/mutat/feszek/>

Okostelefonod segítségével nézd meg a gyülekezetek honlapját

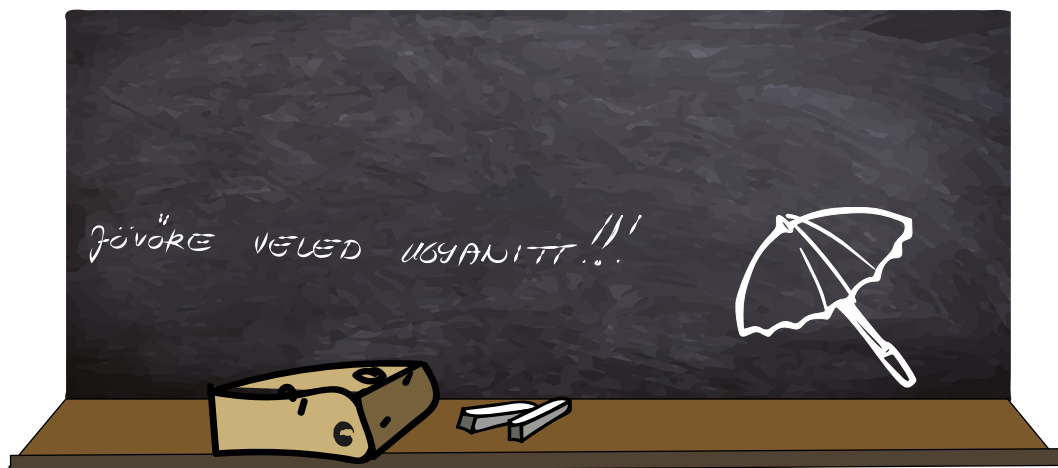

1Tim 4,12–16: Pál a fiatal Timóteusban nem a hibákat látta, amelyek bizonyosan voltak, hanem az értékeit. Sőt, ifjúként is adhat példát másoknak. Ehhez arra van szükség, hogy törődjön magával úgy, hogy rendszeresen Istentől merít. A Szentlélek munkáját, ajándékait fedezheti fel magában. Nincs más dolga, mint komolyan venni Istennel való kapcsolatát és feladatait!

1. A Bibliában számos olyan fiatallal találkozunk, akik példává lettek. Keressétek meg a következő személyek történetét! Mit tanulhatunk tőlük? A gyermek Sámuel (1Sám 3), az ifjú Dávid (1Sám 17), Jósias (2Krón 34,1–7), Dániel (Dán 1)
2. Csoportmunkában tervezetek meg egy gyülekezeti ifjúsági napot! Adjatok neki címet, készítsetek programot (lelki és egyéb alkalmak), osszátok szét a feladatokat!
3. Készítsetek tervet arra, hogyan mutathatná meg magát az ifjúsági közösség az egész gyülekezet számára! (istentiszteleti szolgálat, önkéntes munka...)
4. Vegyetek részt egy ifjúsági órán és egy gyülekezeti bibliaórán! Milyen különbségek vannak közöttük? Mit gondoltok, mit tanulhatnának az idősebb gyülekezeti tagok a fiataloktól, és ti mit tanulhatnátok tőlük?

5. Hallgassatok végig egy istentiszteletet! Gyűjtsétek össze azokat a szavakat és gondolatokat, amik egy mai fiatal számára nehezebben vagy egyáltalán nem érthetőek! Beszélgetsetek az ifjvezetővel, lekipásztorral arról, hogyan lehetne a fiatalok számára is érthetővé tenni Isten üzenetét!
6. 2-3 fős csoportba rendeződve mutassatok be egy általatok választott keresztyén ifjúsági szervezetet! Térjete ki a történetére, a céljaira, és hogy kiknek szól, hogy működik ma a szervezet és a munkája, mi a jelmondata, jelképe stb.! (pl. KIE, IKE, MKDSZ, SDG, REFISZ, cserkész) Utána nézhetek az interneten is a honlapjuknak és a főbb gondolataiknak! Ehhez használhatjátok a könyvben lévő QR-kódokat.

MAGYAR REFORMÁTUSOK HATÁRAINKON TÚL

Térkép és történelmi ismereteitek segítségével gyűjtsétek össze azokat az országokat, ahol magyarok élnek!

- Hogyan kerültek más országba a magyarok?
- A világ és a Kárpát-medence egyes részein milyen nehézségekkel találkozhattak?

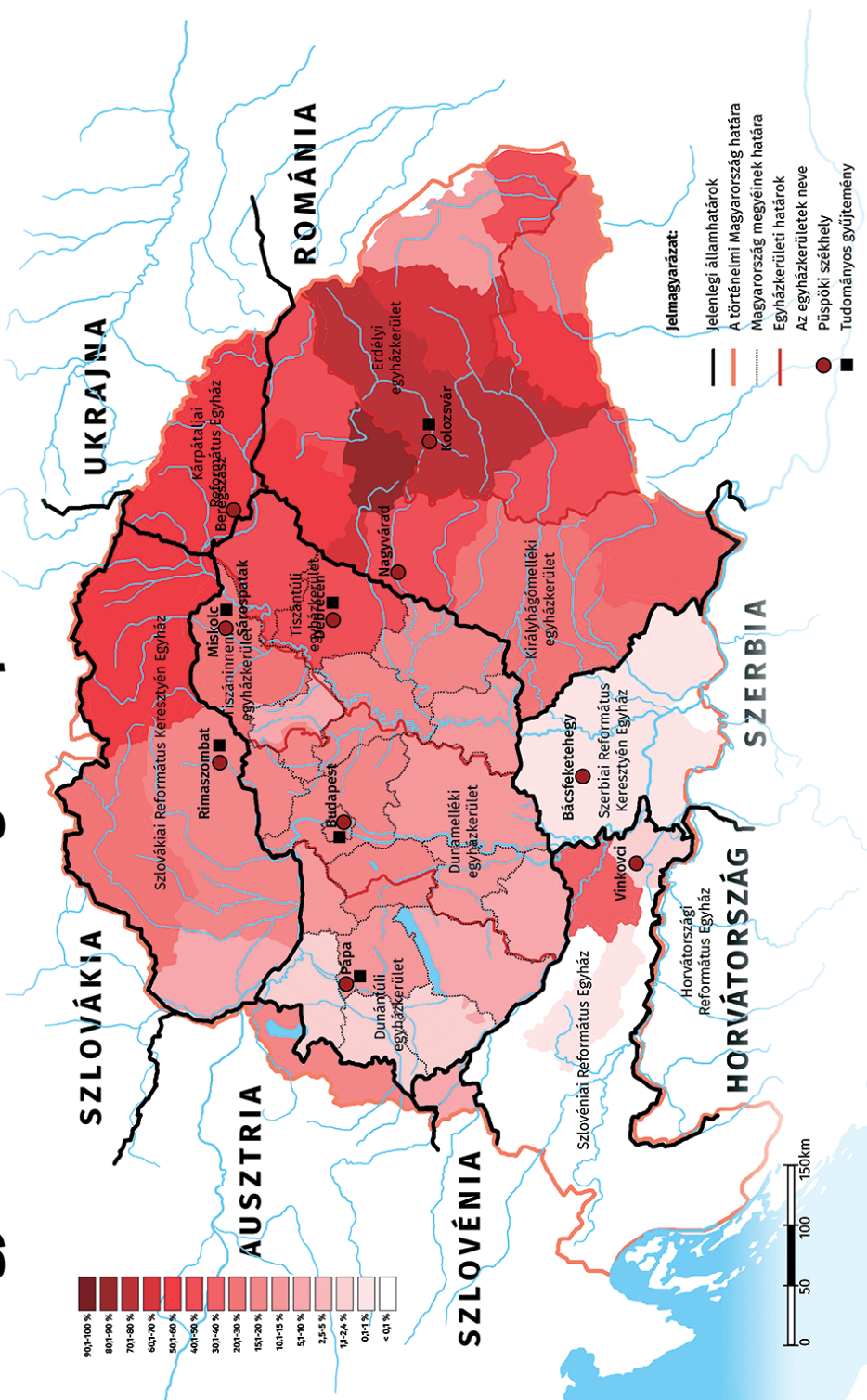
1. Történelmi változások

A XX. század viharos történelmi eseményei egyházunk életében is éreztetik hatásukat. A századokon át a Kárpát-medencében élő reformátusság egysége megbomlott. A hittani egység megmaradt, de az immár különböző országokban élő reformátusok sok új kihívással szembesülnek.

A Párizs melletti trianoni kastélyban írták alá a hazánk területét feldaraboló, a háborút lezáró békeszerződést

A magyar reformátusság a Kárpát-medencében 2009-ben

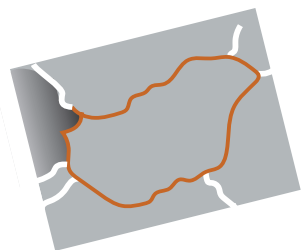
Mi okozta a református egyház részekre szakadását?

- Az 1920-ban megkötött trianoni békeszerződés,
- **Kivándorlási hullámok** nyugatra,
- A változások eredményeként a magyar reformátusság három csoportjáról beszélhetünk:
 - o az anyaországban élők,
 - o a Kárpát-medencében Magyarország határain túl élő magyar nemzetiségek,
 - o a világ többi részén otthonra találó magyarok.

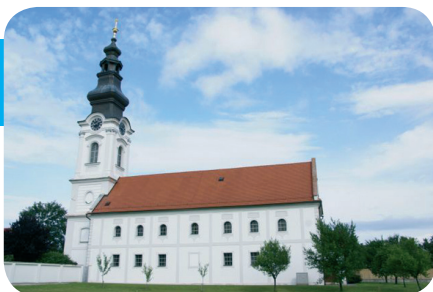
2. Kárpát-medencei református egyházak

A Kárpát-medence református egyházainak döntő része rendkívül nehéz helyzetben élte az elmúlt 100 év csaknem egészét. Az Ausztriához kapcsolt burgenlandi magyar reformátusokat leszámítva évtizedekig a kommunista diktatúra nehezítette sorsukat. Sokszoros kisebbségi létben élnek, hiszen országukban magyarokként a nemzeti kisebbséghez tartoznak, másrészt református hitük miatt valószínűleg kisebbségben is élnek.

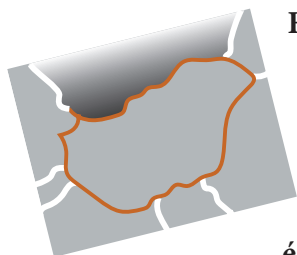

Burgenland

Az Ausztriához tartozó területeken kevés magyar él, az egyetlen működő gyülekezetet **Felsőőrben** (Oberwart) találjuk.

A mai osztrák területen a legrégebbi protestáns templom az oberwarti

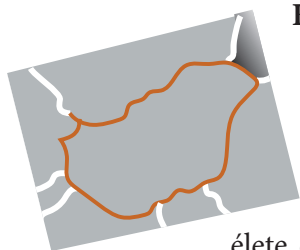

Felvidék

A felvidéki területet 1920-ben Csehszlovákiához csatolták, jelenleg Szlovákiához tartozik. A református magyarság különösen megszenvedte a diktatúra évtizedeit. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyháznak egy egyházkerülete és kilenc egyházmegyéje van, ebből kettő szlovák. **A hívek és lelkészek döntő része magyar, a reformátusság létszáma mintegy 100000-re tehető. A rendszerváltást követően újraindultak oktatási intézmények (gimnáziumok, alapiskolák, óvodák), valamint Komáromban lelkészképzés folyik.**

A komáromi gyülekezet 2007-ben ünnepelte temploma építésének 80. évfordulóját

Kárpátalja

A kárpátaljai terület többször cserélt gazdát a történelmi és politikai okok miatt, jelenleg Ukrajnához tartozik. **A Szovjetunió időszakában sok lelkészt kitelepítettek, lelkészhiány lépett fel, és csökkent a reformátusok száma. A rendszerváltást követően szabadabbá vált a reformátusság élete, de maga az egyház és az általa fenntartott intézmények nem élveznek egyenlőséget az ortodox egyházzal és az állami intézményekkel.** Így a Kárpátaljai Református Egyházkerület nagy áldozatokat hoz óvodái és iskolái fenntartásáért.

Királyháza református temploma 1911-ben épült, de előtte állt már itt egy régebbi, XVIII. sz.-i istenháza

Erdély

A Romániához tartozó erdélyi reformátusok két egyház-kerületben, az **Erdélyi és Királyhágómelléki Egyházkerületben élnek életüket**. A trianoni elcsatolást követően a második világháború alatt rövid időre szabadabbá vált az itteni egyház élete, hiszen Észak-Erdélyt Magyarország csatolták. **A kommunista diktatúra évei alatt**

az egyházi intézményeket államosították, a lelkészek munkáját akadályozták. Közülük sokakat börtönre vagy kényszerszolgálatra ítélték. Az 1989-es forradalomban jelentős szerepet játszott Tőkés László lelkész, későbbi püspök. Erdély területén mintegy 800.000 magyar református él. **A gyülekezeti élet és a kiterjedt egyházi intézményi hálózat a rendszerváltást követően folyamatosan épült újjá.**

A felsősófalvai gyülekezet a Székelyföld egyik legrégebbi templomába (XIII. sz.) járhat istentiszteletre

Délvidék

A mai Magyarországtól délre található államok 1991-ig egy országot, Jugoszláviát alkották. Ma Horvátország és Szerbia területei ezek. A kommunista blokk országai közül itt volt a legkevésbé kemény a diktatúra. A reformátusok számaránya ezen a területen alacsony. Sok gyülekezet elnéptelenedéssel küzd.

Bácsfeketehegy gyülekezetének első anyakönyvi bejegyzése 1785-ből való

3. Magyar reformátusok a nagyvilágban

Európa számos nagy városában működik magyar református gyülekezet, így Londonban, Párizsban, Münchenben, Baselben. **A tengeren túl az Amerikai Egyesült Államokban él a legtöbb magyar református.** Az itt lévő gyülekezetek kétnyelvűek, hiszen a kivándoroltak utáni második és harmadik generáció már nehezen, vagy egyáltalán nem érti a magyar nyelvet. Kisebb református közösségeket találunk Kanadában, Argentínában és Ausztráliában is.

4. Egységtörekvések

A világban szétszóródott reformátusság összetartását tűzte ki célul több kezdeményezés is. Ezek közül a legjelentősebbek:

- rendszeres időközönként megtartott magyar **református világtalálkozók,**
- **a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata.**

Az egység megteremtése szempontjából a legfontosabb eseményre **2009. május 22-én került sor.** Ekkor Debrecenben a világ magyar református egyházai létrehozták az egységes Magyar Református Egyházat.

A református egység
jelképe és a zászlós bárány

1Kor 9, 19–23: Pál arról vall, hogy legfőbb célja minél több embert megnyerni Krisztus követésére. Önmagát nem adja fel, de ismeri azokat az embereket, akik közé Krisztus üzenetével érkezik. Minden emberi, nemzeti, vallási csoportnak vannak sajátosságai, amelyeket figyelembe lehet venni az örömmüzenet továbbadásában. Határon túli gyülekezeteink hasonló helyzetben élnek: magyarként és reformátusként igyekeznek eleget tenni Krisztus missziói parancsának.

GONDOLKODJUNK

1. Csoportonként készítsetek térképes tablót! Mutassátok be rajta, hol és mennyien élnek magyar reformátusok!
2. Készítsetek kiselőadást arról, mi történik egy református világtalálkozón!
3. A határainkon kívül élő gyülekezetek fontos szerepet töltenek be a magyarság megőrzésének szempontjából. Válassz egy kárpát-medencei vagy tengerentúli gyülekezetet, és mutasd be a szolgálatát!
4. Válasszatok ki egy határon túli magyar református egyházat! Készítsetek rövid történeti áttekintést: milyen nehézségekkel találkoztak fennállásuk évtizedei alatt!
5. Válassz egy jeles, határon túl született vagy ott szolgáló XX. századi református személyt, és készíts róla rövid életrajzot vagy egy elképzelt interjút!

MÁS KERESZTYÉN FELEKEZETEK ÉS AZ ÖKUMENÉ

Keressetek fel legalább egy, más felekezetű (római katolikus, evangélikus, görög katolikus) templomot, és beszélgetsetek az adott felekezethez tartozó gyülekezeti taggal, lelkésszel!

- Mi jellemző az adott felekezet templomára?
- Mit tartanak a legfontosabb tanításuknak?

1. A felekezetek kialakulása

A már említett Heidelbergi Káté 54. kérdés-feleletének megfogalmazása szerint a keresztyén egyház Isten elhívó munkája eredményeként jön létre. A világ kezdetétől annak végéig fennáll. **A keresztyén egyház azonban irányzatokra, úgynevezett felekezetekre osztható.** A következő felsorolás tartalmazza a legfontosabb eseményeket, amelyek nyomán létrejött a mai sokszínűség:

- **pümkösd:** az első keresztyén gyülekezet létrejötté,
- **1054:** nagy egyházszakadás: keleti (= ortodox, görögkeleti, pravoszláv) és nyugati egyház,

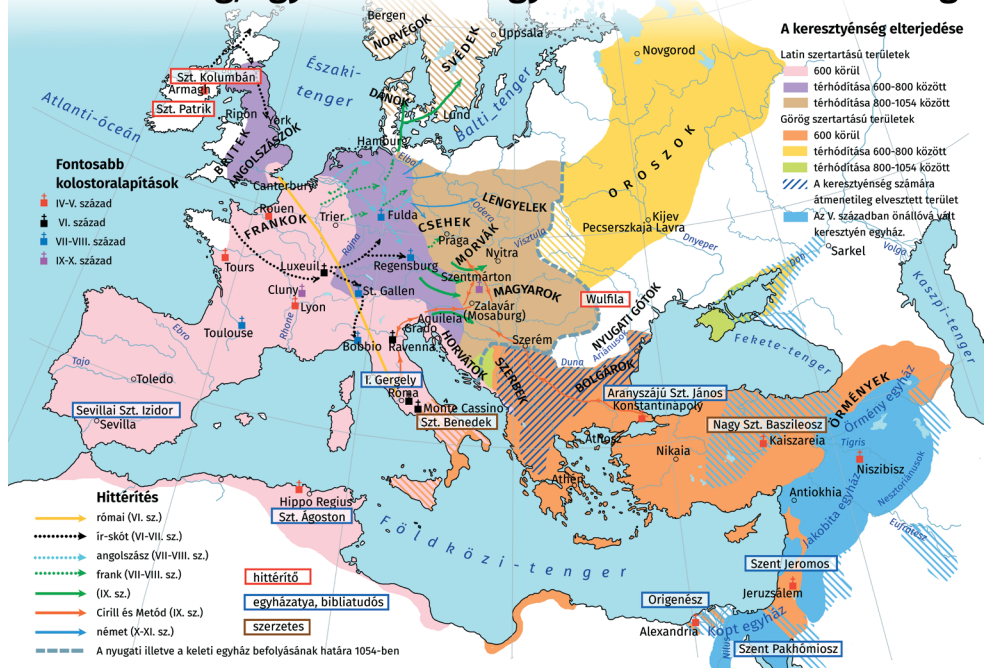
A Reformáció Emlékműve Genfben. Szoborcsoportjának egy magyar tagja is van: Bocskay István, erdélyi fejedelem

- **1517:** reformáció – római katolikusok és protestánsok (evangélikus, református, anglikán, baptista egyházak),
- **ökumenikus mozgalom:** a 19. század utolsó évtizedeitől.

Az egyes felekezetek között a legfontosabb tanításokban egység van. **Közös örökségünk az Apostoli hitvallás és az**

első évszázadok tisztázódásai során megfogalmazott, négy egyetemes zsinat határozatai. A következőkben az egyes felekezetekről néhány fontos jellemző kerül kiemelésre. A témáról sokkal bővebben a „Keresztyén felekezetek” c. modultankönyvben olvashattok.

Szerzetesség, egyházi élet és egyházszakadás a XI. századig

2. Római katolikus egyház

- A római katolikus egyháznak napjainkban a világon kb. 1,2 milliárd tagja van. Legfőbb vezetőjük a római pápa, aki Olaszországban különálló államként, a Vatikánban él.
- Magyarországon a római katolikus egyház hivatalos honlapja a www.katolikus.hu Hazánkban a legnagyobb létszámú keresztyén felekezetként jelennek meg.
- Fontos szerepe van az egyházban számukra a hierarchiának.** Az egyház tagjai két csoportba sorolhatók: klérus (papi személyek) és laikusok (egyszerű hívők). Az egyház vezetője a pápa. További tisztségek: érsek, püspök, esperes, plébános, káplán. Az érsekek, püspökök között találunk bíborosokat és prímásokat. Isten üzenetének forrása számukra **a Szentírás és a szent egyházi hagyomány.** Ebben különböznek a

református tanítástól, ahol a Szentírás az elsődleges forrás. (Protestáns sola Scriptura-elv)

🦋 Jelentős az egyházjog szerepe, törvénykönyvük neve: Codex Juris Canonici. Az egyház tanításait a Katolikus Egyház Katekizmusa foglalja össze.

🦋 A katolikus egyházban **szerzetesrendek** működnek. Ezek mindegyike saját szabályzattal (regula) rendelkezik. Az egyes szerzetesrendek speciális feladatokat vállalnak, pl. oktatás, szociális munka.

🦋 Fontosabb különbségek a református egyházhoz képest: **hét szentség**, a megigazulás hit és cselekedetek által történik, **Isten és ember közötti közbenjárásban Krisztus mellett fontos szerepe van Szűz Máriának, a szenteknek és a papoknak is.**

Köszöntésük: „Dicsértessék a Jézus Krisztus.” Válasz: „Mindörökké! Ámen!”

Római katolikus egyház honlapja

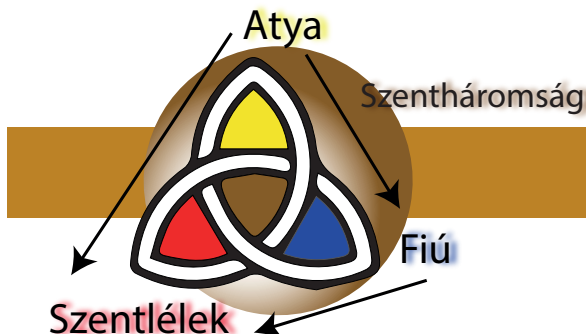
3. Görög katolikus egyház

🦋 A római katolikus egyház része, bár 1965. március 20-tól egyházszervezetileg különvált, közvetlenül Rómához tartozó egyház lett hazánkban.

🦋 Az egyházmegyéknek külön van honlapjuk, egy közös, hivatalos magyar internetes elérhetőség nem létezik. Fő egyházmegyénk a Hajdúdorogi Egyházmegye: www.gorogkatolikus.hu Magyarországon körülbelül 200.000 egyháztág él.

Görög katolikus egyház honlapja

- 🔔 A reformációt követően a pápa célja volt az ortodoxiával való egység megteremtése. Ezért 1622 után szerzeteseket küldött a keleti egyház területére.
- 🔔 **A pápa a visszatérők számára megengedte volna a papok házasságát és a keleti liturgiát. A visszatérőknek el kellett fogadniuk a pápa főségét és az ún. Filioque-tant (a Szentlélek az Atyától és a Fiútól származik, nem csak az Atyától).**
- 🔔 A teljes egység nem jött létre, a pápa ajánlatát elfogadók a görög katolikusok.
- 🔔 Leginkább Közép- és Kelet-Európában élnek, de a világ számos pontján megtalálhatók.
- 🔔 Hivatalos köszöntésük: „Dicsőség Jézus Krisztusnak!” Válasz: „Dicsőség mindörökké!”

4. Evangélikus egyház

- 🔔 Magyarországon napjainkban a 3. legnagyobb történelmi keresztyén felekezetként tartják számon a Magyarországi Evangélikus Egyházat (MEE), melynek kb. 225.000 tagja van. A www.evangelikus.hu honlapon aktuális információkat találhatunk róluk.

Németország talán legszebb evangélikus temploma előtt áll Luther 3 m magas szobra (Drezda - Frauenkirche)

- 🔔 Az evangélikus felekezet a reformáció nyomán alakult ki. **Alapítása Luther Mártonra vezethető vissza.** Bár Luther nem akart kiválni az akkori egyházból, csak megtisztítani és reformálni azt, de az akkori egyház kitagadta őt. Így külön felekezetként jelent meg ezek után.

- 🔔 **Legfontosabb hitvallásai: Ágostai hitvallás, Luther kis és nagy kátéja.**

A világon mintegy 70-80 millióan élnek, jelentős az evangélikusok aránya Németországban és a skandináv államokban.

- 🔔 **A legtöbb kérdésben megegyeznek a református és evangélikus tanítások,** legjelentősebb különbség közöttünk az úrvacsoráról vallott felfogásban és a templom berendezésében figyelhető meg.

Széleskörű oktatási és szociális tevékenységet látnak el. Ahogyan a református egyház, úgy evangélikus testvéreink is tartanak fenn oktatási intézményeket, végeznek szeretetszolgálatot, missziói tevékenységet. Honlapjukon közölt 2015-ös adatok alapján 56 alap- és középfokú, valamint 3 felsőfokú oktatási intézményt tartanak fenn. 37 diakónai intézményük van.

Magyarországon két évente rendezik meg a fiataloknak a „**Szélrózsa**” elnevezésű országos evangélikus ifjúsági találkozót.

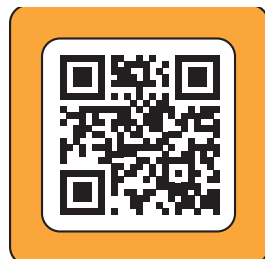
Hazánkban a református és evangélikus egyház között az úrvacsora esetében **interkommunio** van, vagyis úrvacsorázhatunk egymás istentiszteletén.

Az ökumenikus házasságok nagy részében szintén református és evangélikus felekezethez tartoznak a felek.

Az evangélikus köszöntés így hangzik: „Erős vár a mi Istenünk!”

Evangélikus egyház
honlapja

5. Baptista egyház

A Magyarországi Baptista Egyház a protestáns közösségekhez tartozik, evangéliumi szabadegyházként nevezi saját magát honlapján. www.baptist.hu

Egyháztörténetileg a XVI. században született meg a felekezet, lutheri és kálvini reformáció mellett harmadik vonalként. Ekkor még anabaptistáknak nevezték őket.

Alapvetően más protestáns felekezetekkel azonos a tanításuk. A fő különbség abban jelenik meg, hogy elutasítják a gyermekkeresztiséget, csak azt keresztelik meg (bemerítés), aki hitéről vallást tett, és életén látszódnak a megtérés gyümölcsei. Innen ered nevük is.

Baptista
egyház honlapja

Baptista bemerítés

Magyarországon 150 éves múlttra tekintenek vissza, és 1905 óta számítanak hivatalosan elfogadott keresztyén felekezetnek. Napjainkban az egyháztagok száma hazánkban kb. 17.000 főre tehető.

Bár van missziói, diakóniai és oktatási tevékenységük is, de legismertebb szolgálatuk a Baptista Szeretetszolgálat. <http://www.baptistasegely.hu/>
Köszöntésük: „Az Úr áldjon!”

Baptista szeretetszolgálat honlapja

6. Unitárius egyház

A reformáció korában létrejött felekezet. Megalapítója egy erdélyi reformátor, Dávid Ferenc volt. Volt evangélikus, majd református püspök is, végül kiválva mindkét felekezetből új közösséget hozott létre. 1558-ban alapította meg az Unitárius Egyházat.

A felekezet elnevezése hitvallásukból adódik. Ez így hangzik: „egy az Isten.” Tagadják Jézus Krisztus és a Szentlélek istenségét, vagyis a Szentháromságot.

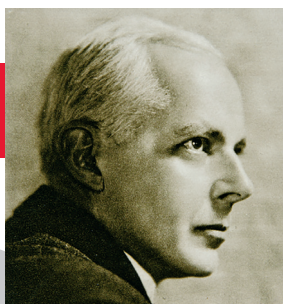
Az erdélyi és magyarországi közösség lelkileg egy közös egyháznak tekinti magát, de hivatalosan két egyházként tartják számon őket. Oktatási intézményei csak Erdélyben vannak.

Zsinat-presbiteri szervezet alapján működnek.
Honlapjuk: www.unitarius.org.
Hivatalos köszöntésük: „Isten áldjon!”

Az unitárius egyház honlapja

Bartók Béla római katolikusnak született (1881), de meggyőződésből, felnőttként az unitárius hitet választotta

7. Ökumenikus mozgalom

Az ökumené görög eredetű szó, jelentése: lakott föld. Az ökumenikus mozgalom a keresztyén felekezetek egységtörekvését jelenti. Az egység felé vezető út fontosabb állomásai:

A XIX. század utolsó éveiben felekezeti világszövetségek jönnek létre (Református, Lutheránus). Ezek a szövetségek igyekeznek a nagyobb egységet előmozdítani.

- Az ökumenikus mozgalom szempontjából fontos mérföldkő volt az 1909-ben Edinburgh-ben tartott konferencia.
- 1948-ban Amszterdamban jött létre az **Egyházak Világtanácsa**, amely a legjelentősebb ökumenikus szervezet.
- Hazánkban az ökumenikus mozgalom legfontosabb szervezete a **Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa**. Honlapjuk: www.meot.hu
A szervezet célja: a keresztyén egység segítése.

MEOT-honlap

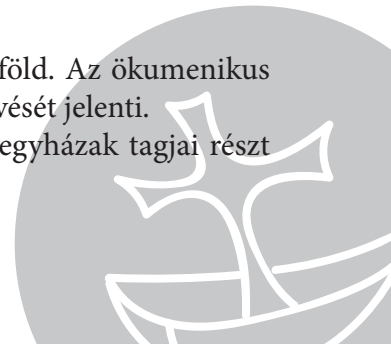

- az Ökumenikus imahetet minden év januárjában az egész világon megtartják a keresztyén egyházak. Az egyes felekezetek tagjai közös istentiszteleteken vesznek részt, és imádkoznak az egyház egységéért és küldetéséért.

Ökumené: görög eredetű szó, jelentése: lakott föld. Az ökumenikus mozgalom a keresztyén felekezetek egységtörekvését jelenti.

Interkommunio: a református és evangélikus egyházak tagjai részt vehetnek egymás úrvacsorai közösségében.

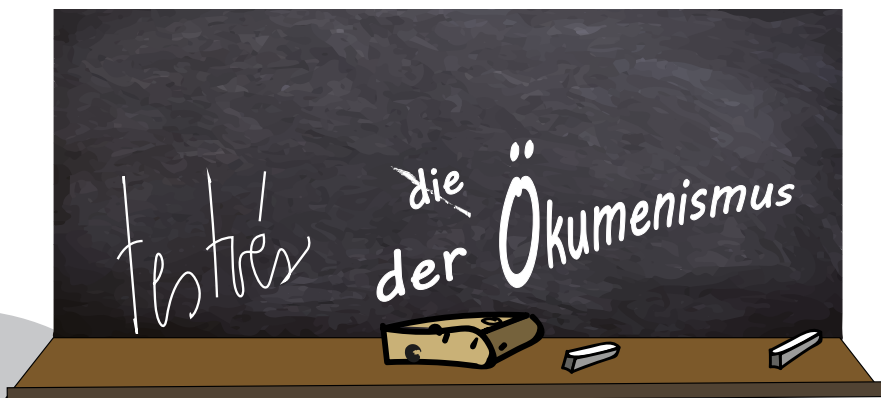

Jn 17: Jézus főpapi imádságában azokért könyörög, akik az Ő követői. Krisztus mindenkori követőinek feladata a missziói szolgálat végzése. Ezt a feladatot az egyház úgy töltheti be, ha Urának szavaihoz ragaszkodik, jár a megszentelődés útján, és az egység, illetve egymás szeretete által is Krisztusra mutat.

GONDOLKODJUNK

1. Keressetek olyan szimbólumokat, amelyeket közösen használnak a keresztyének, és amelyek csak egy-egy közösségre jellemzők!
2. Kik az egyes felekezetek magyarországi vezetői és vezető testületei?
3. Otthoni kutatómunkával készítsetek jellemzést egy felekezetről előre megadott szempontok alapján (pl. milyen a temploma, melyek a hitvallásai, stb.)! A következő órán az azonos felekezettel foglalkozók alkossanak csoportokat, és témájukról készítsenek összefoglalást a többi csoport számára!
4. Készíts családfát legalább nagyszüleid nemzedékéig visszamenőleg! Ki milyen vallású volt? Kérdezz utána, milyen nehézségeket jelentett korábban, ha egy házasságban, családban különböző felekezetűek éltek együtt!
5. Nézd meg a témához tartozó felekezetek honlapjait a QR-kódok segítségével! Keress a honlapokon érdekes információkat, majd ezt beszéljétek meg a csoportban!

ÖSSZEFOGLALÁS

Az egyházismeret témakörében alapvető információkat ismerhettünk meg egyházunk életéről, felépítéséről és szolgálatáról. Megnéztük, hogyan épül fel az istentiszteletünk, milyen alapelvei vannak hitünknek. Megismerhettük a határainkon túl élő református közösségek és más felekezetek életét. Megtudhattuk, hogy van helye a fiataloknak is a református egyház közösségében.

GONDOLKODJUNK!

1. A reformáció korában az emberek legnagyobb kérdése az volt, hogyan érhetik el az üdvösséget.
 - Milyen alapelveket fogalmaztak meg a reformátorok?
 - Miért fontos ma ezeket az alapelveket tisztázni? Mondjatok példát rájuk!
 - Tegyük fel, hogy ma új reformáció indul. Mi az emberek legfontosabb kérdése? Beszélgetsetek róla!
 - A régi, jól bevált alapelvek ma is fontos üzenetet hordoznak – foglald össze egy kívülálló számára, hogy mitől vagy református!
2. Ha zsinati tag lennék...

Új feladatra neveztek ki titeket (az egész osztályt, de legalább egy-egy négy főből álló csoportot). A feladat nagy kihívás, el kell készíteni a Magyarországi Református Egyház reformjának tervezetét!

- Min kellene változtatni mindenképpen? Mi az, ami jó úgy, ahogyan van? Mi az, ami szerintetek lényegtelen kérdés?
- Beszélgetsetek az istentiszteletről, énekeinkről is!
- Minden évben megrendezésre kerül a Zsinati Ifjúsági Fórum. Nézz utána, mi ennek a célja!

3. Vannak, akik szerint az ifjúsági istentisztelet abban különbözik a megszokottól, hogy nem orgona szól, hanem gitár, és ifjúsági énekeket énekelnek.
 - Mitől lesz egy istentisztelet vonzó ifjúsági alkalom?
 - Milyen technikai újításokat lehetne bevezetni?
 - Mi az, amit feltétlen megtartanátok a megszokott istentiszteletből?
4. Más felekezetű csoport érkezik látogatóba a gyülekezetbe. Feladatod: bemutatni a református templomot és szokásokat.
 - Melyek a legfontosabb jellemzőink?
 - Milyen hasonlóságok és különbségek vannak a látogatók felekezete és a miénk között?
 - Mit tanulhatnánk egymástól?

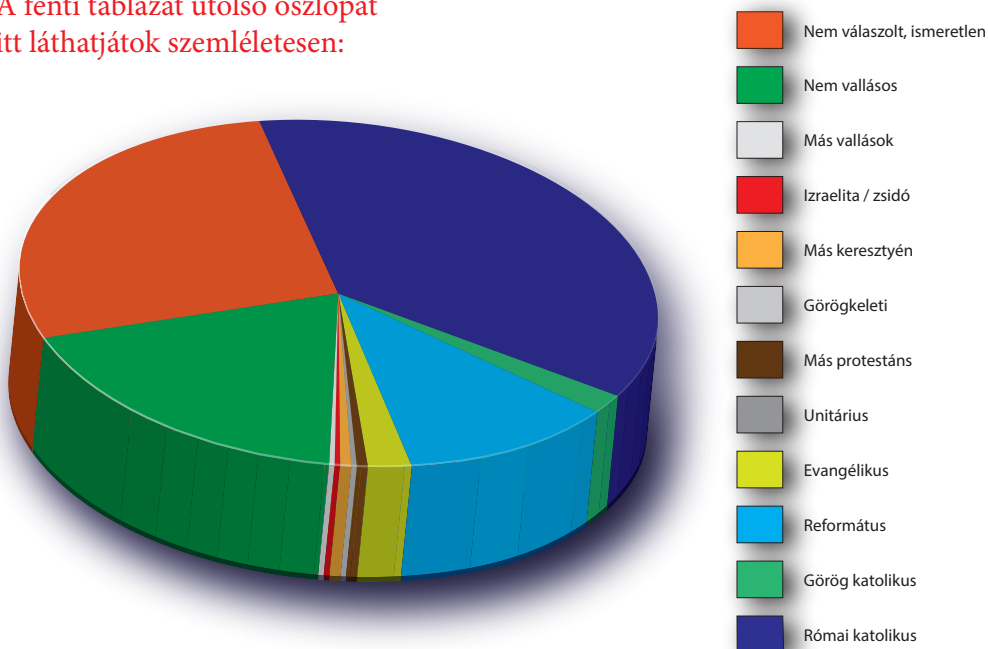
A Magyarországi Református Egyház címere

Vallási megoszlás Magyarországon a KSH felmérései alapján

Vallás, felekezet	2001. Magyarország		2011. Magyarország	
	millió fő	%	millió fő	%
Római katolikus	5,29	51,9	3,69	37,1
Görög katolikus	0,27	2,6	0,18	1,8
Református	1,62	15,9	1,15	11,6
Evangélikus	0,31	3	0,21	2,1
Unitárius	0,01	0,1	0,01	0,1
Más protestáns	0,04	0,4	0,06	0,6
Görögkeleti	0,02	0,2	0,01	0,1
Más keresztyén	0,03	0,3	0,07	0,7
Izraelita / zsidó	0,01	0,1	0,01	0,1
Más vallások	0,01	0,1	0,04	0,4
Nem vallásos	1,48	14,5	1,81	18,2
Nem válaszolt, ismeretlen	1,1	10,9	2,7	27,2
Összesen	10,19	100	9,94	100

A fenti táblázat utolsó oszlopát
itt láthatjátok szemléletesen:

A Magyarországi Református Egyház (MRE) néhány országos szervezete

Református Missziói Központ

Magyar Református Szeretetszolgálat

Református Pedagógiai Intézet

Felelős kiadó: Galsi Árpád

Piktogramok: Wéber Ádám

Illusztrációk, fotók:

Bódi Katalin (59., 66.)

RPI – Mészáros Anikó (15.)

Pordán Barnabás (54.)

Varga Gábor (18., 31., 53., 71.)

Fotók és fotóalapanyagok:

pixabay.com, shutterstock.com

Nyomdai munkálat:

RP-010/MF10

ISBN